ЧАСТИНА ІІ
СТРАТЕГІЇ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ КОНЦЕПЦІЮ

2.1.КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ

2.1.1 ПЛАНУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

За результатами громадських обговорень та зустрічей зацікавлених сторін, експерти узгодили базові принципи, які є основою Концепції міського розвитку.

1. «Ні» транзитному трафіку через старий Поділ

*Новий Подільсько-Воскресенський мостовий перехід має **лише** з'єднати північний схід Старого Подолу і не може вливатись до вулиць Нижній / Верхній Вал. Ця гілка мостового переходу повинна бути відкрита тільки для пішоходів і велосипедистів. Вулиці Нижній / Верхній Вал мають бути спроектовані і переобладнані як бульвар з зеленими середніми острівними, автобусними та велосипедними смугами і декількома пішохідними переходами на рівні землі.*

Причина: Фактична версія проєкту Генерального плану міста Києва до 2025 року показує, що запланований маршрут Подільсько-Воскресенського мостового переходу перетне Поділ у двох точках і принесе багато транзитного трафіку до Подільського району м. Києва. Це призведе до незручностей для жителів, сильного впливу на навколишнє середовище (шум, забруднення повітря) і зменшить якість життя у вирішальній мірі.

2. Мережа доріг на Подолі

Мережа доріг на Подолі має бути реорганізована (без вулиць з одностороннім рухом і тупиків, але із зоною спокійного трафіку (30 км /год)

Причина: Зараз весь місцевий автомобільний трафік поєднується в декількох пунктах, що викликає об'їзди та перевантаження в житлових районах. Це також викликає збільшення паркування на тротуарах через заборону (неможливість) паркування вздовж доріг. Через намір обмежити рух транспорту погіршилась ситуація для місцевих користувачів автомобілів і пішоходів.

Більш доречно обмежувати швидкість (не більше 30 км / год) для досягнення місця призначення без продовження маршрутів. Якщо всі вулиці відкриваються в обох напрямках, швидкість автоматично зменшується. Адже для транзитного трафіку менш привабливо дотримуватись місцевого трафіку.

3. Набережні / береги водойм

Привабливість набережних (річкові береги і гавань) необхідно збільшити. Потрібні кращі зв'язки, особливо для пішоходів і велосипедистів:

*a. більше наземних **пішоходних переходів** до берегів р. Дніпро;*

b. безперешкодний зв'язок по нижній прибережній доріжці (набережна, де рибалки сидять) за допомогою легких тимчасових споруд, які обходять прогалини чи перешкоди;

*c. доступна **публічна доріжка** на набережній р. Дніпро;*

*d. оскільки на Старому Подолі надто мало зелених насаджень, там не може бути більше будівель в «шаховій дошці». Вільні ділянки мають залишитись під **сквери**.*

Причина: Як і в інших європейських містах, де набережні є публічними просторами, р. Дніпро має бути в громадському користуванні.

4. Культурна спадщина

Всі історичні будівлі, ансамблі, археологічні пам'ятки або історичні парки потребують особливого ставлення та чітких правил (що відображено на більш детальній карті), щоб бути захищеним від руйнування, неправильного використання тощо.

Причина: Історична спадщина формує характер і обличчя європейського міста. Вона дає відчуття ідентичності мешканцям і є причиною для приїзду туристів. До цих пір історичною спадщиною часто нехтували, незаконно замінювали новими будівлями, спотворювали або навмисно погіршували її стан. Особливо на Старому Подолі є приклади цих явищ. Тільки сильне захисне регулювання та ефективний контроль за його жорстким виконанням можуть змінити ситуацію.

5. Ланцюг пагорбів

Ланцюг пагорбів (Крайка) на південному сході від Подолу і в сусідньому Шевченківському районі м. Києва є природною спадщиною і потребує кращого ставлення і утримування. Необхідно розробити програму для очищення, стабілізації, відновлення і повернення озеленення цієї території для збереження особливостей природних ландшафтів.

Причина: Доступність зелених зон відпочинку на старому Подолі дуже низька. Мікроклімат там не є комфортним для умов життя через розвиток щільної забудови, бетонної поверхні та бідного озеленення. Тому кожен додатковий зелений простір є дуже цінним. Разом із збереженням і підтримкою лісової рослинності, що покриває схили, необхідно підтримувати і впроваджувати інженерні рішення для запобігання ризику небезпечних проявів зсувів або ерозії.

6. Промзона

Промислова зона, яка частково покинута, повинна бути переведена в сучасну територію змішаного користування з торгівлею, послугами, IT та креативними індустріями, а менший відсоток (30%) житла в оренду. Історичні промислові будівлі повинні бути збережені, повторно використані та модернізовані.

Причина: Виробництво товарів більше не придатне у внутрішньо-міській зоні через екологічні та логістичні питання, тому необхідна конверсія цих територій. Для компактного міста пропозиція робочих місць в околицях житла важлива для того, щоб уникнути трафіку і втрати часу особистого відпочинку. Для задоволення потреб молодих та/або тимчасових працівників потрібно більше квартири для оренди, особливо для IT-сектора. Існуючі компанії повинні зберігатися та інтегруватися.

7. Відновлення та модернізація

Необхідно запровадити програми з відновлення та модернізації старих житлових будинків («сталінки», «хрущовки»).

Причина: Є велика кількість існуючого житлового фонду, що знаходиться в дуже поганому стані, має застарілу інфраструктури та відсутність енергоефективності. Ці будинки в основному населені малозабезпеченими і молодими сім'ями, які не можуть дозволити собі дороге нове житло. Щоб зберегти цей житловий резерв, потрібні скоординовані заходи та державне субсидування.

8. Розвиток субцентрів

Розвиток субцентру та підсилення змішаного використання (житлового та робочого) уздовж вулиці Кирилівської (Фрунзе).

Причина: Центри та торгові вулиці є вузловими точками, вони є місцями для роботи та життя, для відпочинку та культури. Демографічні зміни, що характеризуються зростанням кількості людей похилого віку, ведуть до нових вимог. Управління роздрібними проектами необхідно для збереження активного живого міста. Це означає, що пріоритети містобудування зосереджені на визначенні та зміцненні різних центрів, уникаючи моторизованого руху.

Нова соціальна інфраструктура

Визначені ділянки для нових 20 130 місць у загальноосвітніх навчальних закладах і 9 140 місць у дошкільних навчальних закладах.

Причина: На багатьох публічних заходах люди скаржилися на недостатнє забезпечення соціальної інфраструктури. Зокрема, забезпечення комунальними загальноосвітніми навчальними закладами та дошкільними навчальними закладами є недостатнім через велику кількість нових будівель, які пропонують лише квартири, але не пов'язану з ними інфраструктуру.

9. Розділення по залізничним коліям

Заплановано 5 нових транзитних переходів через насип залізничних колій.

Причина: Розділення мікрорайону, спричинене трасою залізниці, є перешкодою, особливо для пішоходів і велосипедистів. Також необхідно покращити ситуацію для автобусів, автомобілів і вантажівок, а також уникнути великих об'їзних шляхів.

10. Озера та їх оточення

Необхідно організувати очищення озер, а їхнє навколишнє середовище повинно бути модернізовано та озеленено.

Причина: Екологічна ситуація подільських озер є поганою, тому її треба якнайшвидше виправляти. Це має включати не тільки відновлення водних об'єктів, але й збільшення зручності для відпочинку та інтеграцію в місто.

11. Реорганізація і зонування великих блоків / мікрорайонів

Великі блоки / мікрорайони особливо на Виноградарі потребують нового зонування і чіткого дизайну, який слід враховувати:

- *Шляхи доступності та організоване паркування;*
- *Публічне озеленення / парки;*
- *Внесення відсутньої соціальної інфраструктури;*
- *Можливі зони для додаткових будівель (повторне ущільнення).*

Причина: Внутрішні простори мікрорайонів зазвичай зруйновані і зайняті автостоянкою. Вони завалені сміттям, і не існує ні підтримки, ні відповідальності за їх поганий вигляд. Розумне зонування з чітким дизайном покращить це середовище і зробить його зручним для проживання і можливим до управлінням для чиновників.

12. Робота з існуючими ДПТ

Рішення існуючих детальних планів територій в Подільському районі м. Києва мають бути приведені у відповідність до нових потреб і більш сучасного міського дизайну. Варто підшуковувати нові та кращі рішення, мають бути проведені національні та міжнародні конкурси з містобудування. Будівельні роботи, які вже розпочалися, повинні включатися і консолідуватися.

Причина: Більшість міських проектів є застарілими, радянського стилю і відносяться до вже не дійсних ситуацій планування (наприклад, тунель). Це не слід приймати. Для прогнозованого зростання населення до 2030 року так багато будівель на зелених і садових ділянках не потрібні. Тому потрібне поетапне планування.

13. Визначення «цінного ландшафту»

*Існуючі зелені зони визначають обов'язковий зелений простір, який називається **«невід'ємним ландшафтом»**, який необхідний:*

a. для дозвілля і рекреації

b. для захисту клімату та сталості

c. для біорізноманіття

d. для збереження історичних природних особливостей

d. для чіткого розділення міста та ландшафту

Причина: У сенсі компактного міста, вже розвинуті внутрішні райони повинні бути ущільнені, а вільні ландшафтні зони не повинні забудовуватись: «внутрішній розвиток має бути пріоритетним перед зовнішнім розвитком». Внаслідок змін клімату важливо не займати все більше і більше земель, а ефективніше використовувати вже розроблені землі.

2.1.2 РОЗМЕЖУВАННЯ УРБАНІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ТА ЦІННОГО ЛАНДШАФТУ

Розмежування урбанізованої території та цінного ландшафту визначає базове розуміння територій з потенцією до подальшої забудови («червоні зони») та зон цінного ландшафту і публічних просторів («зелені зони»), будівельна активність в яких має бути максимально обмежена або ж заборонена. Необхідність розмежування випливає з потреби уникнення «розповзання» забудови на вільні території, цільового використання наявних і потенційних ресурсів, уникнення надмірного навантаження на транспортну інфраструктуру та інженерні комунікації. Чітке розмежування «червоних» і «зелених» зон визначає передумови, «правила», для подальшого розроблення низки цільових програм та формування компактного міста, що є наріжним питанням в концепції Подільського району м. Києва.

Визначення меж значущих ландшафтів («зелених зон») сприяє відновленню рекреаційних та природних ресурсів території, а також ініціює сталий розвиток природного середовища.

Визначення меж урбанізованих територій («червоних зон») безпосередньо пов'язане з підвищенням якості міського середовища шляхом акумуляції будівельної активності та вторинним використанням вже освоєних ділянок. Вкрай важливим є концентрування уваги на питаннях технічного стану і щільності забудови, впорядкування занедбаних промислових територій, інженерної інфраструктури тощо.

У процесі визначення меж враховуються топографічні та природні умови місцевості, розташування існуючої забудови, потреби захисту наявних ресурсів та принципи раціонального землекористування.

2.1.3 ВАЖЛИВІСТЬ ВУЛИЧНОЇ МЕРЕЖІ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

Вуличний простір покриває широку частину публічного простору щоденного використання і формує сприйняття міста. Вулиці мають формувати соціальний простір взаємодії, як ланка між скверами і парками, як базова структура публічних просторів. Публічний вуличний простір формується з численних містопланувальних шарів і будь-якому типу мешканців мусить бути місце для перебування та участі в ньому. Тож, слід зважати на привабливість його дизайну, функціональність як простору для життя та доступність для кожного мешканця.

Вулиці виконують важливу функцію задоволення щоденних потреб мешканців, тому перші поверхи вздовж вулиць мають використовуватись переважно для комерційних та технічних потреб. Завдяки цьому публічний простір стане придатнішим для життя та привабливішим для пішоходів.

Аналіз вуличної мережі.

Закриті території підприємств та житлових комплексів, що не мають розвиненої вуличної мережі, магістралі загальноміського значення без поперечних пішохідних зв'язків займають близько 39% території району. Це суттєво ускладнює пішохідну, велосипедну та транспортну мобільність. Фактично такий стан речей є обмеженням базової свободи людини на пересування.

30 років після проголошення Незалежності України місто Київ не проєктує і не створює нові вулиці за принципами Компактного міста. Натомість застосовуються принципи Афінської хартії. Часто забудовники самостійно вирішують цю планувальну задачу, проте жодних домовленостей щодо взяття нових вулиць на баланс містом Києвом не існує. Це призводить до появи у місті Києві значних забудованих територій з якостями, які не притаманні міським спорудам. Важко недооцінити демографічні, соціальні, економічні, містопланувальні та екологічні наслідки, які маємо від нерозвиненої муніципальної вуличної мережі: порушення усіх видів мобільності, закриті спільноти, невпорядкована забудова та несформований фасад вулиці, брак

соціальної і комерційної інфраструктури, збільшення витрат на опалення та транспортування енергоносіїв, нераціональне використання земельних ресурсів, збільшення кількості транспортних переміщень, низька якість публічних просторів тощо.

Мережа вулиць – основний планувальний елемент міста, який дозволяє організувати усі види мобільності і інженерних комунікацій у коридорі червоних ліній. Розподілена вулична мережа запобігає концентрації транспортних потоків на магістралях загальноміського значення. Компактна та впорядкована забудова, що вишикувалась вздовж червоних ліній, організує неперервний фасад вулиці вздовж публічних просторів та пішохідних комунікацій. Фасад вулиці розділяє території на публічні, колективні і приватні, допомагає уникнути виникнення закритих спільнот і є домівкою для комерційної та соціальної інфраструктури у перших поверхах будівель. Розподіл територій на муніципальні та колективні визначає джерела фінансування на утримання територій та право доступу. Отже, вулиця – основний інструмент міського управління, який дозволяє оптимально збалансувати різні функціональні компоненти та керувати ними.

Під час планування міської вуличної мережі слід застосовувати певні принципи побудови вуличної мережі задля створення добре поєднаної сітки, яка забезпечує велику кількість вибору маршрутів та варіантів виду транспорту. Врахування таких принципів побудови вулиць в процесі планування сприяє вирішенню ключових проблем та досягненню цілей.

Стала вулична мережа забезпечує наступні результати:

- Високий рівень зв'язаності – пішоходи, велосипедисти, транзитний транспорт та приватні машини можуть обирати інші шляхи та діставатись місця призначення в місті Києві.
- Функціональна вулична мережа має бути побудована таким чином, щоб доступ до активного вуличного життя, точок щоденної діяльності та задоволення щоденних потреб в мікрорайонах були у зоні пішохідної доступності, з метою максимальної активізації соціальної та комерційної інфраструктури. Однією з ключових характеристик такої функціональної вуличної мережі є можливість вибирати декілька маршрутів з вихідної точки до місця призначення.
- Прилеглі до вулиць квартали мають бути зв'язані з багатьма локальними вулиць.
- Розбудова мережевої пропускної здатності через густу і взаємопов'язану мережу малих вулиць радше, ніж акцент на широких артеріях з потужним і щільним трафіком.
- Планування вуличної мережі має бути інтегрованим у довгострокові плани мобільності, загальні плани (Генеральний план міста Києва та проект планування його приміської зони на період до 2020 року, зонінг) та детальні плати території.

Планувальні пропозиції для різних мікрорайонів:

Рибальський острів

Вже запланована сітка, закладена в детальних планах територій, створює передумови для активного міського життя. Якщо додатково перші поверхи будинків будуть більше застосовуватись за принципом змішаного використання, то у нього є великі шанси стати жвавим кварталом.

Старий Поділ

Старий Поділ має традиційну сітку вулиць у межах однієї ієрархії. Це приносить міське життя всім його частинам і пропонує хороші шанси на активне використання перших поверхів. Ця гнучкість не повинна змінюватися через дороги в одну сторону, закриття вулиць та заборонені повороти. У будь-якому випадку слід зберігати життєдіяльність цього кварталу, сформовану сіткою.

Куренівка (промзона)

Ця ділянка, яка має бути перетворена на територію змішаного використання, потребує більш щільної вуличної мережі, ніж існуюча, типова для великих промислових об'єктів.

Житлові масиви Виноградару

Неорганізовані та довільно розташовані будівлі перешкоджають розвитку додаткової вуличної мережі. У цьому випадку найкращим рішенням було б реорганізувати внутрішній простір у дворах і спробувати привнести деякі «вуличні якості» таким чином. Якщо в наступні десятиліття з'явиться можливість забудови на місцях, де зараз є гаражі, це слід будувати паралельно дорогам.

Пуща-Водиця

Плани, зображені на детальному плані території, нехтують бажаною вуличною сіткою. Вони були зроблені в застарілому функціоналістичному підході, коли вулиці не мають інших функцій, окрім як розподілу автомобілів (дороги). Потрібно переробити структуру міського дизайну, щоб визначити менші та чіткіші ділянки.

2.1.4. КОНЦЕПЦІЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

План землекористування (в розумінні української традиції «генеральний план розвитку міста» та «план зонування» як його складова частина) – це містобудівна документація, яка має на меті вказати вектори розвитку міста в просторовому аспекті та забезпечити баланс функцій міських територій. Також цей документ формує умови та обмеження для забудови.

В місті Києві, окрім загальної проблематики містобудівної документації, спостерігаються характерні для всієї української містобудівної сфери, а саме:

- ускладненість містобудівної документації;
- відірваність від планів неформального планування (стратегій, концепцій, прийнятих містом);

- відірваність від планів соціального та економічного розвитку міста Києва (відсутність фінансування проектів та програм, закладених в містобудівній документації);
- відсутність ефективної системи громадського обговорення;
- відсутність зон змішаного використання територій;
- незрозумілість планів для пересічного киянина;
- жорсткість зафіксованих функцій і практична неможливість внесення змін до документації (зміни до генеральних планів розвитку міст вносяться один раз на 5 років за результатами містобудівного моніторингу, який насправді не замовляється і не проводиться, унеможливлюючи тим самим внесення будь-яких змін).

Натомість європейська практика говорить про важливість створення гнучкого та простого плану землекористування, зрозумілого кожному містянину. Це є запорукою прийняття зважених та збалансованих рішень за участі громадськості та збільшення інвестицій в місто Київ.

Ляйпцизька хартія сталого розвитку міст декларує «компактне місто», як найбільш ефективну форму міської тканини, що пожвавлює міську економіку.

Пропозиції:

1) необхідно прийняти модель «компактного міста» за основу і не допускати розповзання міста; формувати квартальну забудову, уникаючи окремих житлових висотних будівель та таких форм організації житлової території, як мікрорайони;

2) необхідно переглянути мікрорайонну забудову в спальних районах і застосовувати заходи з пожвавлення міської економіки (наприклад, активізація перших поверхів будинків, будівництво невеликих магазинчиків та сервісних центрів тощо), а у випадку застарілості існуючої житлової забудови створювати на таких територіях компактну забудову;

3) необхідно ввести в нормативну базу поняття «компактне місто», змішане використання», «щільність забудови» (FAR) тощо;

4) необхідне забезпечення реальної участі громадськості в обговоренні планів міського розвитку;

5) містобудівна документація має базуватися на стратегічних планах, прийнятих містом, а не навпаки, також плани розвитку міста мають входити у вигляді заходів та програм фінансування до програми соціально-економічного розвитку;

6) план розвитку міста має бути зрозумілим для кожного містянина, це має бути забезпечено зменшенням деталізації планів, простою ясною графічною та текстовою частинами;

7) план розвитку міста має надавати широку рамку для подальшої деталізації на рівні детальних планів територій, це забезпечить гнучкість його використання і зменшення необхідності постійного внесення змін до нього;

8) має бути розроблена проста процедура внесення змін до генеральних планів розвитку міст, без прив'язки до п'ятирічного терміну, однак такі зміни мають базуватися на процедурах неформального планування.

9) механізм надання земельних ділянок під забудову має відбуватися не через процедуру оренди земельної ділянки (це не спонукає орендаря бережно відноситися до міської території), а шляхом інвестиційних конкурсів, в особливо важливих місцях із застосуванням архітектурного конкурсу «design and build». В умовах інвестиційного конкурсу можна сформувати взаємовигідні умови для міста, міської громади та забудовника.

2.1.5 ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МІКРОРАЙОНІВ ЗА ХАРАКТЕРНИМИ ОЗНАКАМИ (МІСЬКІ ТКАНИНИ)

Особливе зонування міського простору в межах адміністративних кордонів району є особливість Подільського району м. Києва. Цю характерну особливість подільських мікрорайонів слід посилити і зберегти шляхом збереження сучасної міської тканини та доповнення відсутнього використання, таких як соціальна інфраструктура, більше можливостей для працевлаштування, добре структуровані відкриті простори та керівництво міським дизайном для новобудов. Більше не слід сприяти монофункціональному модерністському міському дизайну, проте унікальність мікрорайонів має зберігатися та розвиватися. У кожному мікрорайоні будуть власні центри з усіма необхідними послугами, комерційними пропозиціями та закладами соціальної інфраструктури. Також колишні промислові райони включатимуть відповідну кількість житлових районів, що забезпечило б їх життєздатність.

Рекомендації щодо містобудівного дизайну, які надаватимуться, покликані проілюструвати вимоги до різних мікрорайонів, як одного з ключових компонентів ISEK. Загальна концепція полягає в тому, що всі райони, кожен квартал матимуть хороші міські дизайнерські якості відповідно до їх особливого характеру, сформовані міською тканиною, активностями, вулицями та просторами. Кожна міська тканина буде найкращою, якою вона може бути, і відповідатиме її розташуванню; зовнішні ділянки матимуть інші якості, але не обов'язково «нижчої якості», ніж центральні.

Більше того, формулювання різних стандартів та вимог забудови, відповідно до типу тканини, забезпечить покращення сучасних районів при повному визнанні їх позитивних характеристик, в той час як нові зони будуватимуться для забезпечення різноманітності будівельних форм та параметрів міського дизайну, які ґрунтуються на позитивних моделях розвитку, які вже існують у місті.

Інвестори (міжнародні забудовники, кооперації або навіть фізичні особи) можуть визначити свою забудову у Плані ISEK, а потім звернутись до кількісних та якісних рекомендації за визначеним типом тканини, щоб дізнатись, яка забудова належна та прийнятна у цій місцевості. Вони можуть

швидко оцінити кількість населення та площу забудови та оцінити витрати на розвиток – обов'язкові елементи економічної доцільності.

Рекомендації даються на рівні тканини, а не на рівні окремої забудови, як у звичайних системах зонування, і включають визначення ролі вулиць та заходів - це забезпечує базову основу для хорошого містобудування, без зайвих обмежень у процесі будівництва.

Рекомендації для різних мікрорайонів наведені у Додатку. (Додаток 1)

2.1.6 ТИПОЛОГІЯ ТА РОЗПОДІЛ ЦЕНТРІВ

Різноманітні сконцентровані центри в різних точках міста можуть допомогти звільнити основний центр міста Києва від переповненості, забезпечити місцевих мешканців робочими місцями у районах їх проживання та уникнути підвищеного попиту на транспорт. Політика міського управління повинна бути спрямована на економічну та іншу діяльність у міських субцентрах для підтримки більш збалансованого розвитку в місті.

Київ загалом страждає від нерівноваги, за якої більшість робочих місць, культурних та інших об'єктів знаходяться на правому березі, що спричиняє щоденні поїздки з лівого берега.

У Подільському районі м. Києва робочі місця, культурні та адміністративні установи сконцентровані переважно в історичному центрі, тому люди з житлових масивів Виноградар та Куренівка вимушені їхати значну відстань до своєї роботи та в місця надання послуг.

Забезпечення та зміцнення збалансованої, ієрархічно-структурованої поліцентричної структури міста є важливою запорукою створення конкурентоспроможного і економічно-привабливого міста та високої якості життя в ньому. Слід сприяти функціонуванню окремих міських центрів різноманітних функцій. Основними критеріями центру є хороша доступність, привабливість та ефективне поєднання послуг.

Для цього слід визначити ієрархію різних типів центрів:

- Центр Подільського району м. Києва виконує аналогічні до центру міста функції. Він забезпечує товарами довгострокового користування, культурними об'єктами та основними адміністративними та іншими послугами. До нього слід забезпечити високу доступність громадським транспортом (у першу чергу метро і трамваєм), а також забезпечити велику кількість робочих місць у комерційній сфері та сфері послуг. Він може обслуговувати околиці Подільського району м. Києва, а також навколишні території за межами міста Києва.
- Субцентр забезпечує концентрацію об'єктів середнього рівня, маються на увазі товари та послуги періодичної, але не щоденної потреби. Він також повинен включати обмежену кількість культурно-оздоровчих закладів (кінотеатр, спортзал, бібліотеки тощо)
- Місцеві центри враховують лише щоденні потреби та в них немає необхідності, якщо забезпечено належним чином змішане використання

перших поверхів будинків для сфери послуг. Лише в суто житлових районах без змішаного функціонального використання необхідні невеликі місцеві центри.

Необхідним є довгострокове забезпечення розвитку центру. Місто Київ чи Подільський район м. Києва повинні створити настанови та сформувати заходи, щоб краще направляти нові об'єкти до центрів, ніж до деяких віддалених локацій, які мають слабкий доступ, до яких люди можуть дістатися лише автомобілями та які виводять діяльність із життя міста. З цією метою слід визначити принципи управління роздрібною торгівлею, центральним та нецентровим роздрібним продажем, згідно з яким містобудівна документація та заходи повинні бути узгоджені.

Обмежена доступність простору, інтеграція до встановлених структур поселення, обмеження руху та забруднення навколишнього середовища, а також мета всебічної безпеки надання послуг потребують функціонального поділу між різними центрами та місцями роздрібної торгівлі. Це незамінний аспект для того, щоб виключити або мінімізувати негативні містобудівні, транспортні та екологічні наслідки.

Значну роль відіграє концентрація роздрібної пропозиції у міських центрах. Потужність центру як найважливішої території концентрації сфери послуг ґрунтується насамперед на просторовій щільності та різноманітності пропозицій роздрібної торгівлі та послуг, що відповідає його ієрархічній функції пропозиції.

Заходи щодо зміцнення центру повинні сприяти насамперед покращенню функціональності та якості. Важливим завданням на майбутнє є підвищення привабливості цих центрів шляхом модернізації, доповнення та переоцінки, а отже, забезпечення їх функції у структурі центру.

Районний центр Подільського району

Подільський район м. Києва вже має свій районний центр у мікрорайоні Старого Подолу, який обслуговує не тільки містян, але й зростаючу кількість туристів. Він розташований на самому краю Подільського району м. Києва. Тому він не є доцільним районним центром для людей у таких щільних житлових масивах, як Виноградар. Завдяки новому торговому центру та нових станцій метрополітену на Виноградарі очевидним є розвиток районного центру саме у цьому мікрорайоні.

Субцентри Подільського району

Уздовж вулиці Кирилівської, яка буде відремонтована найближчим часом і де в мікрорайоні Куренівки вже частково концентруються центральні функції, може бути довгий розтягнутий субцентр, який буде обслуговувати також нещодавно заплановані житлові квартали на колишніх промислових майданчиках, а також сусідні житлові райони.

Нова забудова на Рибальському півострові та садах агрокомбінату «Пуща-Водиця» потребують також нового субцентру.

На півночі Виноградаря, де проживає близько 40 000 людей, має бути ще один субцентр, який повинен обслуговувати людей.

Місцеві центри Подільського району

Місцеві центри або концентрація вулиць із змішаним функціональним використанням потрібні в різних житлових мікрорайонах, таких як Рибальський, Берковці, Біличе Поле, масив вздовж вулиці Гречка, Мостицький масив, Пріорка, Замковище, Сирець, Квітництво, частина Виноградаря тощо (див. економічну карту)

2.1.7 МЕРЕЖА ЗЕЛЕНИХ ЗОН І ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ

2.1.7.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Мережа зелених зон складається з відкритих просторів, які вже існують чи є запланованими. Їх наявність зміцнить концепцію компактного міста, захистить природну та культурну спадщину міста Києва, забезпечить якісний відпочинок та місця для заняття спортом.

Мережа зелених зон має поєднувати існуючі парки та сади з такими історичними природними особливостями, як ланцюг пагорбів Крайки та берег річки. Вона буде створена для забезпечення населення ландшафтами з благоустроєм. «Ландшафти з благоустроєм» – це ті зелені / відкриті ділянки, які служать для відпочинку, наприклад, сквери, парки та спортивні майданчики, які регулярно використовуються та повинні бути легкодоступними для всіх, на відстані близько 400-1000 метрів.

Інші важливі ландшафтні особливості, які рідше використовуються, головним чином у вихідні та сезонні дні, але відіграють ключову візуальну роль у впливі на характер міста та його історичну спадщину, як система річки Дніпро та Крайка, повинні бути захищені в короткостроковий і повторно рекультивований у довгостроковій перспективах.

2.1.7.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ІЗ SWOT)

Положення Подільського району м. Києва у межах трьох типів ландшафтів – мішано-лісових, лісостепових, заплавних, – ускладнене особливостями геоморфологічної будови, зумовлюють виняткове ландшафтне різноманіття території району (рис. Природні ландшафти Подільського району м. Києва – реконструкція). Напрями, інтенсивність і час освоєння території району остаточно сформували сучасний образ ландшафту, визначальними рисами якого є поєднання природних ландшафтів і забудованих ландшафтів, кардинально перетворених через людську діяльність.

Ознакою природного стану ландшафтів, або скоріше стану, наближеного до природного, є збереженість рослинності, яка відповідає природним умовам. У Подільському районі м. Києва – лісовий масив у західній частині району та фрагментовані більші або менші за площею зелені ареали на схилах у південній та центральній частині. У західній частині розміщена найбільша за площею зелена зона району – ліси соснові та дубово-соснові ліси Київського і Пуща-

Водицького лісництв (рис. Ліси). Вони вже зараз використовуються як рекреаційні публічні простори, зокрема поблизу Виноградаря.

Збереженість зелених зон у центральній та південній частині району зумовлена недоступністю для освоєння через геоморфологічні умови. Це смуга схилів шириною 1-2 км, розчленованих численними ярами і балками, перепад висот – близько 100 метрів. По лінії вулиці Олени Теліги поверхня схилів поділяється на дві частини:

- північна – переважно пологі схили із широкими балками у поєднанні із крутішими схилами з ярами. Саме останні є причиною збереження серії зелених зон. Тут розміщені парки Кирилівський гай та Куренівський Парк, в долині річки Сирець – парк Сирецький Гай поряд із Сирецьким дендрологічним парком (об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення), парки Кинь-Грусть, Березовий гай, урочище Кристерів, Крістерова Гірка;
- південна частина – більш круті схили, густо розчленовані ярами і короткими балками із деревною широколистяною рослинністю, що відповідає природним умовам. Це – схили Старокиївської і Замкової гори, гори Дитинка.

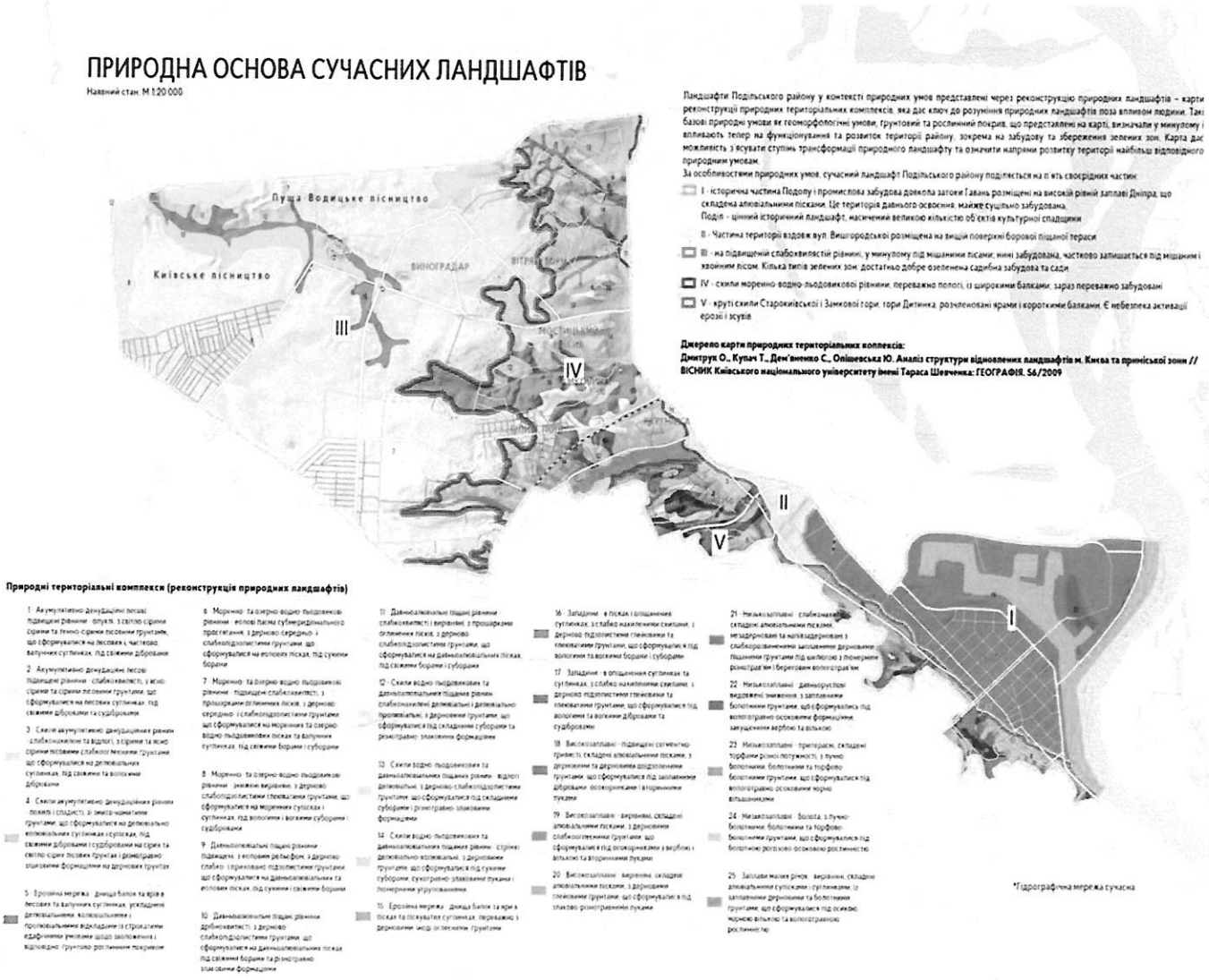

Ландшафти Подільського району у контексті природних умов представлені через реконструкцію природних ландшафтів – карти реконструкції природних територіальних комплексів, яка дає ключ до розуміння природних ландшафтів поза впливом людини. Такі базові природні умови як геоморфологічні умови, ґрунтовий та рослинний покрив, що представлені на карті, визначали у минулому і впливають тепер на функціонування та розвиток території району, зокрема на забудову та збереження зелених зон. Карта дає можливість з'ясувати ступінь трансформації природного ландшафту та означити напрями розвитку території найбільш відповідного природним умовам.

За особливостями природних умов, сучасний ландшафт Подільського району поділяється на п'ять своєрідних частин:

I - історична частина Подолу і промислова забудова довкола затоки Гавань розміщені на високій рівній заплаві Дніпра, що складена алювіальними пісками. Це територія давнього освоєння, майже суцільно забудована.
Поділ - цінний історичний ландшафт, насичений великою кількістю об'єктів культурної спадщини

II - Частина території вздовж вул. Вишгородської розміщена на вищих поверхні борової піщаної тераси

III - на підвищеній слабохвилястій рівнині, у минулому під мішаними лісами, нині забудована, частково залишається під мішаними і хвойними лісом. Кілька типів зелених зон: достатньо добре озеленена садиба забудова та сади

IV - схили моренно-водно-льодовикової рівнини, переважно пологі, із широкими балками, зараз переважно забудовані

V - круті схили Старокиївської і Замкової гори, гори Дитинка, розчленовані ярами і короткими балками. Є небезпека активації ерозії і зсувів

Джерело карти природних територіальних комплексів:
Дмитрук О., Купач Т., Дем'яненко С., Опішевська Ю. Аналіз структури відновлених ландшафтів м. Києва та приміської зони // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка: ГЕОГРАФІЯ. 56/2009

*Гідрографічна мережа сучасна

Офіційні дані свідчать про наявність 783,6 га зелених зон загального користування, загалом всіх видів зелених зон, якими опікується КП УЗН Подільського району м. Києва – 836,34 га (рис. Графік співвідношення зелених зон). Найбільші за площею – Сирецький Гай (105,2га) та «Зона відпочинку на масиві Виноградар» (554,0га). Окрім парків, на території Подільського району м. Києва створений 31 сквер, вони виконують важливу функцію забезпечення короткострокового відпочинку, формують привабливий ландшафт серед забудови.

Важливе значення має озеленення вулиць, зокрема найбільших із інтенсивним рухом. Верхній та Нижній Вал, проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе та Мінський значною мірою перетворені на бульвари, частина вулиць озеленена. Стан зелених насаджень характеризується як задовільний. Зелені насадження є типовими для ландшафтних умов. Із деревних видів поширені клен гостролистий і сріблястий, клен американський, акація біла, ясен звичайний, граб звичайний, дуб звичайний, в'яз, липа, тополя біла і чорна, каштан кінський; серед хвойних – сосна звичайна і ялина колюча. Вік деревних насаджень складає переважно 30-50 років.

Забезпеченість озелененими територіями загального користування ~ 40 м2/особу. Проте, якщо виключити із розрахунків Виноградарський ліс, що знаходиться у віддаленій крайній західній частині району, то показник озеленення у Подільському районі м. Києва становитиме лише ~10 м2/особу.

Важливе значення для підтримки комфортності мікроклімату та формування публічних зелених просторів для спілкування та відпочинку має внутрішньоквартальне озеленення (рис. Озеленення внутрішньоквартальне). Чим вища частка зелених, особливо деревних, насаджень у межах забудованих кварталів, тим комфортнішими є вони для проживання. Рівень озеленення територій мікрокварталів, розрахований за основі аналізу космічного знімка Sentinel 2 (2018 рік), залежить від особливостей і часу забудови:

- вкрай низька частка озеленення (до 10% площі) характерна для щільно забудованого Старого Подолу;
- середні значення – до 30% (подекуди до 50%) – характерні для житлових спальних кварталів Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького Масиву, Куренівки;
- найвища частка озеленення – у межах приватної садибної забудови на Берковці, Шевченкове, вздовж вулиці Білицька, Петропавлівська (від 50%);
- промислові зони мають дуже низьку частку зелених насаджень – до 5%.

Важливим і цінним елементом ландшафту Подільського району м. Києва є водойми. У минулому територію нинішнього району прорізали декілька малих річок і струмків, що стікали із підвищеного межиріччя і впадали у р. Дніпро. Це – р. Глибочиця, р. Юрковиця, Кирилівський Струмок, р. Сирець, струмок Рогостинка (Курячий Брід), р. Коноплянка. Нині ці водотоки каналізовані або замкнені у колектори, як наприклад р. Глибочиця під вулицями

Верхній і Нижній вал. Тільки окремі відтинки названих річок збереглись у природному стані, як наприклад, фрагменти р. Сирець. Доступ до цих водотоків утруднений або взагалі виключений. Проте озера та ставки – о. Синє, о. Блакитне, о. Куренівське, о. Княжиха, о. Кулик, о. Коноплянка – доступні для людей, використовуються з рекреаційною метою, хоча і потребують догляду.

Особливу увагу привертає ситуація із набережними р. Дніпро та затоки Гавань – акваторія фактично відрізана: доступ до р. Дніпро блокується Набережно-Хрещатицькою вулицею, а Гавань «закрита» промисловими територіями, які зусібіч оточують затоку. Ландшафтні особливості у цій частині міста зумовили своєрідний розвиток Подолу як ремісничого і промислового району. Тим не менше, ще на початку XX століття заплава Дніпра залишалась у природному стані, а вихід до річки був відкритий. Зараз річка Дніпро та його затока Гавань лише частково доступні для громадян. Прибережні території забетоновані і практично позбавлені будь-якої рослинності.

Для збереження і охорони особливо значимих ландшафтів та підтримки зелених зон на території Подільського району створено ряд об'єктів природно-заповідного фонду (рис. ПЗФ). Загалом – 24 об'єктів (табл. у Додатки). Найважливіші серед них – дендропарк «Сирецький» і парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сирецький Гай», які мають загальнодержавне значення.

7. Зелені зони і природо-охоронний фонд

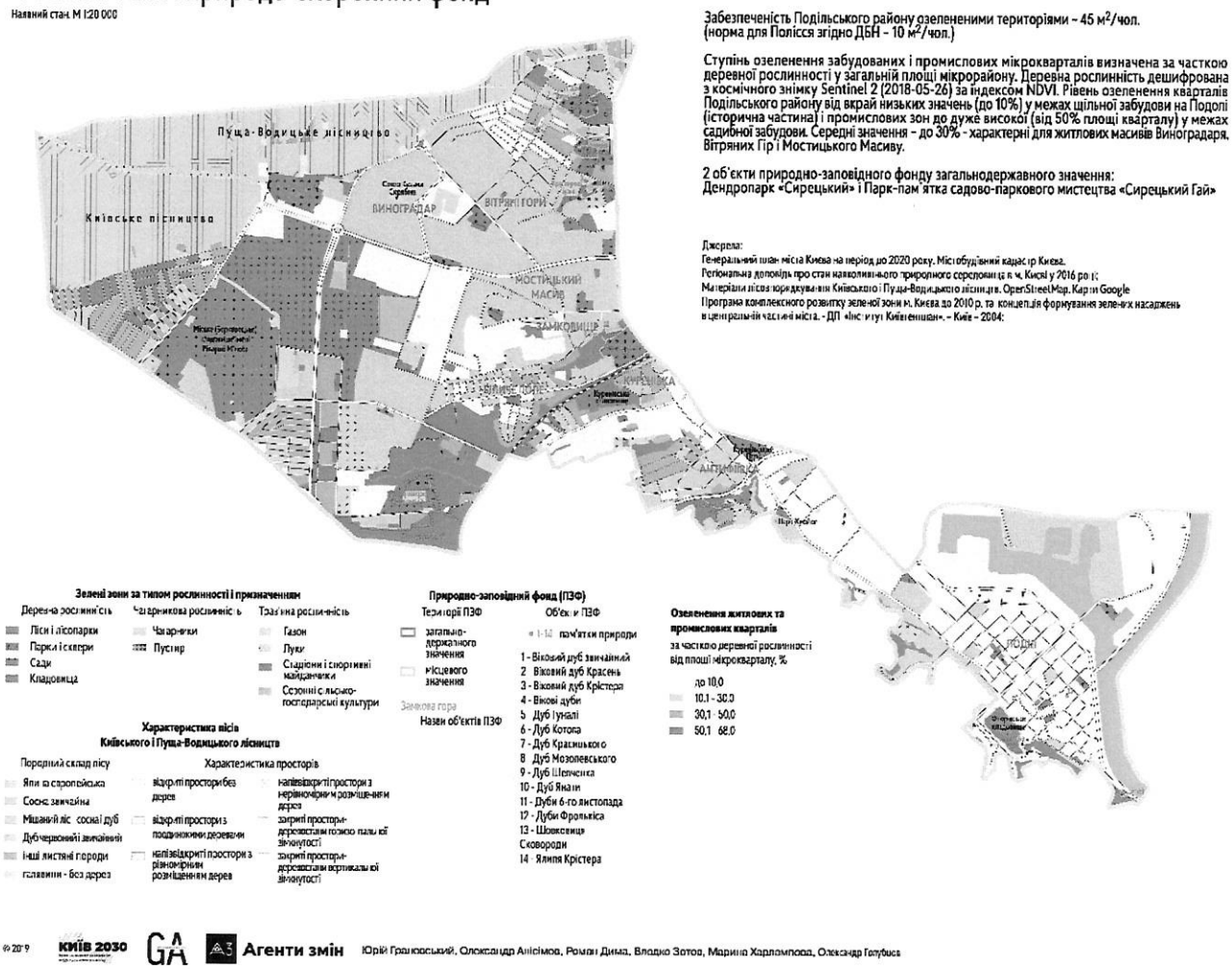

Особливими територіями у межах Подільського району м. Києва є кладовища – Берковецьке, Куренівське, Фролівське. Вони носять виражений зелений характер, причому очевидно, що вони залишатимуться такими протягом тривалого часу. Поряд із своєю основною функцією, такі території є важливими для підтримки збалансованості міської екосистеми, можуть бути більше залучені до суспільного використання.

SWOT-АНАЛІЗ

Збереженість зелених зон із природними ландшафтами на значних територія є очевидною та важливою перевагою для формування привабливого ландшафту Подільського району. Також зелені зони виконують важливі функції збалансованості міської системи: фільтрація забруднень, підтримка біорізноманіття та формування комфортного мікроклімату.

Важливо, що поряд з інтенсивним рекреаційним використанням привабливих зелених ландшафтів, особливо цінні природні ареали охороняються як об'єкти природно-заповідного фонду.

З іншого боку, існують проблеми, пов'язані із нерівномірним озелененням житлових і, особливо, промислових кварталів. Вкрай мало зелених насаджень на Старому Подолі, а озеленення Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву (досить значне) слабо залучене до формування публічних зелених просторів. Залишаються проблемними найбільш привабливі береги Дніпра і Гавані – відрізані промзонами і магістралями, шумні і позбавлені рослинності.

Головні загрози – заміщення зелених зон забудовою, відкриті і вільні нині простори, які могли би стати парками і скверами, - під загрозою перетворення на забудову.

Можливості розвитку і організації зелених зон – у небайдужості і активності місцевих жителів, що засвідчили громадські слухання, а також у зацікавленості місцевої влади у сталому еколого орієнтованому розвитку району.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	**СЛАБКІ СТОРОНИ**
Високий ступінь ландшафтного різноманіття, обумовлений природними особливостями. Великі зелені зони, значною мірою збережені у природному стані – ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв, Сирецький і Куренівський парки, парк Кинь-Грусть, Березовий гай. Зелені схили Київських гір, що поєднуються із цінним історичним ландшафтним комплексом Старого Подолу. Об'єкти і території природно-заповідного фонду.	Низький ступінь озеленення історичної частини Подолу. Невпорядкованість зелених насаджень. Слабка залученість внутрішньоквартальних зелених насаджень до формування публічних просторів. Прибережні території (р. Дніпро і Гавань) антропогенізовані і позбавлені будь-якої рослинності.
ЗАГРОЗИ	**МОЖЛИВОСТІ**
Неконтрольоване заміщення зеленої зони забудовою. Активна забудова вільних просторів.	Зацікавленість і сприяння керівництва міста Києва і Подільського району м. Києва у впровадженні природоохоронних і еколого-орієнтованих проектів. Відкритий громадський бюджет для залучення коштів на виконання проектів різного рівня.

	Активність громади і громадських організацій у питанні розвитку Подільського району м. Києва та міста Києва загалом.

2.1.7.3 ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ ТА СТРАТЕГІЙ

Збереження, охорона і належне управління територіями зелених зон має забезпечити хорошу якість життя у Подільському районі м. Києва. Збереження і розвиток зелених зон – одне із найактуальніших екологічних питань, яке перебуває у фокусі уваги громадян, про що було вказано на громадських слуханнях. Розвиток зелених зон має відбуватись у поєднанні із відкриттям для людей прибережних зон – р. Дніпро і Гавані, озер, ставків і річок у глибині району, про що було наголошено під час громадських обговорень. Належне управління зеленими зонами у поєднанні із водоймами із дотриманням чинних законодавчих та нормативних вимог є центральною темою розвитку Подільського району м. Києва.

Збереження і розвиток зелених зон буде забезпечене через створення мережі, яка складається із ядер (ареалів із наближеними до природних або природними ландшафтами – ліси, лісопарки і парки, поєднані із водоймами) і сполучних ланок між ними – зелених коридорів, насичених природними елементами. За суттю це – екологічна мережа, покликана забезпечити цілісність ландшафту, стабілізувати стан довкілля; поєднати житлові масиви і громадську забудову із зеленими зонами і водоймами; «вписати» район у навколишній (зовнішній до Подільського району м. Києва) ландшафт. Залежно від цінності ландшафту та особливостей конкретної території будуть застосовані відповідні стратегії.

Головною складовою мережі є цінні ландшафти, що забезпечують екологічну збалансованість всього міського ландшафту. Такими ландшафтами є ліси Києво-Святошинського та Пуща-Водицького лісництв, парки Сирецький, Кирилівський і Березовий Гай та інші дрібніші, що забезпечують підтримку високого рівня біорізноманіття та збалансованість всієї міської екосистеми. Особливе значення – ландшафт Крайки (зелені схили Київських гір), для якого слід встановити мораторій на будівництво, чітко визначити зелену лінію між забудовою, відновити втрачені зелені насадження. Доцільно підвищити охоронний статус цього ландшафту шляхом включення його до складу природно-заповідного фонду.

Проте зелені зони у місті не можуть існувати відірваними від людей. Зелені зони мають бути залученими у повсякденне життя мешканців і гостей району. Зробити більше зелених зон доступними для використання як публічних просторів – важлива складова забезпечення гарної якості життя. Громадяни мають отримати сталий вільний доступ до зелених зон і водойм, облаштованих і добре організованих для спілкування та відпочинку, наближеного до природи.

З цією метою слід подбати про створення ключових зелених просторів, де буде розвинута інфраструктура для перебування людей. Мова йде про створення наближеної до природи інфраструктури – велодоріжки, альтанки,

спортивні майданчики, прогулянкові стежки тощо. Такі ключові зелені простори можуть бути створені шляхом розвитку існуючих зелених зон на Замковій Горі, у Виноградарському лісі із включенням території довкола озера Синє, Сирецькому дендропарку, на основі поєднання каскаду парків Кинь-Грусть – Урочище Крістерів – Крістерова Гірка, на місці садів Пуща-Водицького агрокомбінату. Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Розвиток ключових зелених просторів має поєднуватись із ревіталізацією озер як особливо важливих компонентів ландшафту для сфери рекреації. Озера і ставки є центрами просторів для відпочинку, довкола яких розвиватимуться рекреаційні зони. У межах ключових зелених просторів слід передбачити функціональне зонування для нормування та розподілу рекреаційних навантажень, виділення місць для охорони видів рослин і тварин.

Особливе місце у зеленій мережі – набережна р. Дніпро: р. Дніпро має бути відкритий для громади. Суспільна важливість і актуальність питання щодо відкритого доступу до р. Дніпро підтверджена і наголошена під час громадських обговорень. Тому прибережні зони р. Дніпро мають стати доступними, облаштованими та добре організованими для відпочинку. Передбачається очищення акваторії р. Дніпро, ревіталізація набережних та облаштуванням тут публічних просторів. Також набережні будуть поєднані зі Старим Подолом для забезпечення вільного доступу.

У контексті розвитку публічних зелених просторів природно-заповідний фонд Подільського району м. Києва має позиціонуватися не лише як цінний природний компонент, а і як компонент культурної спадщини. Це означає більшу залученість об'єктів і територій природно-заповідного фонду до суспільного життя, туристичних маршрутів, культурних подій. Кладовища – перетворюються на публічні простори пам'яті, доступ до них комерціалізується, а самі простори реконструюються. Важливо дотримуватись законодавчих вимог щодо охоронного режиму.

Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Так як і території з зеленим характером – стадіони, спортивні майданчики, зелені насадження на елементах транспортної інфраструктури тощо.

Цінні ландшафти та ключові зелені простори різного рівня, які розглядаються як ядра зеленої інфраструктури, мають бути поєднані для побудови цілісної зеленої мережі. Головна роль належить вулицям. Основні вулиці району будуть перетворені на зелені коридори та у разі потреби насичені деревними, чагарниковими та трав'яними насадженнями різних видів. Створення бульварів або планування нових вулиць, наприклад у межах сучасних промислових територій, може бути поєднане із відновленням річок і струмків.

Нині ряд основних вулиць вже може виконувати функцію сполучної ланки (проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе). Але особливу вагу має перспективний «зелений коридор» Верхній і Нижній Вал, який має поєднати схили Щекавиці та Замкової гори із Дніпром. Тут може бути створений ще однин зелений публічний простір, особливо у поєднанні із відкриттям річки Глибочиця. Продовженням бульварної частини вулиць Верхній та Нижній вал, як публічного зеленого простору, стане парк на Рибальському мосту із публічним простором, пішохідною та велосипедною інфраструктурою; міст поєднає Рибальський острів зі Старим Подолом.

Реалізація стратегій для територій із різним типом забудови залежить від ступеню озеленення територій, розвитку публічних просторів та рівня їх організації. Загалом забудовані території за особливостями стратегій доцільно розділити на такі групи:

- садибна забудова – основна мета політик, що застосовуються до цих територій – збереження зеленого характеру приватних садиб та запобігання виникненню інших типів забудови. У силу високої частки зелених насаджень, ці території виконують функцію підтримки та стабілізації міської екосистеми;
- добре озелененими є «спальні» райони Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву, Куренівки, але значні зелені насадження мають бути перепланованої через використання їх для розвитку публічних зелених просторів;
- Старий Поділ – реконструкція громадських просторів Старого Подолу та Воздвиженки; збереження усіх існуючих зелених насаджень, суттєве збільшення рівня озеленення вулиць та дворів, створення нових парків і скверів на вільних просторах;
- територія нової забудови – збереження наявних зелених насадження та створення нового зеленого каркасу вулиць, скверів, парків, бульварів тощо (Рибальський півострів);
- стратегії для промислових територій:

а) озеленення ревіталізованих промзон (Подільська промзона) – ревіталізація промислових зон буде супроводжуватись озелененням існуючих вулиць та створенням нових скверів, парків, бульварів, вулиць тощо;

б) озеленення промислових територій (промислова зона довкола затоки Гавань, окремі території у межах району) – ці території як правило, потребують додаткового озеленення та створення санітарно-захисних зелених зон для компенсації шумового та атмосферного забруднення.

2.2.КОНЦЕПЦІЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.2.1 КІЛЬКІСНА ПРОПОЗИЦІЯ ТА ПОПИТ НА ЖИТЛО

Існуючий житловий фонд у Подільському районі м. Києва складається приблизно 4 300 000 м2 для більш ніж 226,000 людей. Всього є 77,500 квартир в 1,015 багатоквартирних будинках та 2,187 одно-сімейних будинках.

Забезпеченість житлом складає у середньому 19,2 м2/особу загальної площі житлових приміщень, а саме житловою площею – 11,2 м2, що є незадовільним. Існуюча норма житлової площі в Україні – 13,65 м2 на одну особу. Житлова забезпеченість по району відрізняється у залежності від історичних особливостей заселення, планувальної зони, структури та характеру житлового фонду. Кращий показник на Подолі, особливо на Воздвиженці, найменша забезпеченість – на Виноградарі.

Графік 1. Забезпеченість житлом по територіям району, м2 / ос

На сьогодні існує попит на квартири класу «комфорт» у центральній частині Подільського району м. Києва. «Комфорт» та «бізнес» класи тяжіють до цінних ландшафтів та водних ресурсів центру Подільського району м. Києва. «Економ» клас побудований у віддалених частинах Подільського району м. Києва. Немає пропозицій щодо доступного соціального житла. В майбутньому це посилить соціальні проблеми нових мешканців, погано вплине на екологічний стан та комфорт життя у Подільському районі м. Києва.

Нове будівництво відбувається хаотично, для нього не планується і не будується в достатньому обсязі необхідна транспортна, технічна інфраструктура, не вистачає дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів. Будуються монофункціональні багатоповерхові комплекси з низькою якістю будівництва, одноманітні за дизайном та плануваннями квартир. Не вистачає публічних зелених зон. Житлові комплекси або будинки стають територіально закритими спільнотами, що призводить до втрати доступності та пов'язаності міського простору. Невпорядкованість земельних відносин та відсутність регулювання призводить до висотного будівництва в будь-якому місці Подільського району м. Києва.

Відповідно до прогнозу чисельності населення 20 000 (низький сценарій) та 38 000 (високий сценарій), люди потребують додаткового житлового потенціалу. Враховуючи найвищий сценарій із середнім розміром домогосподарств у 2,6 ос., існуватиме потреба у **14 615 додаткових квартир**.

Необхідна кількість житлової площі залежить від різного розподілу квадратних метрів на людину:

1. якщо рахувати з 27 м2/ос. + 10,5 м2 на сім'ю та квартира розміром 80м2, нам знадобиться **1 179 458 м2** житлової площі ;
2. якщо розраховувати 40 м2/ос. та середню площу квартири з 114,5 м2, нам знадобиться **1 673 458 м2** житлової площі.

Інша ситуація складеться, якщо два детальні плани територій – на острові Рибальський та у Пущі-Водиці – будуть реалізовані в повному обсязі. Це означає, що додаткові до 100 000 людей переїдуть на Поділ завдяки оціненим 43 300 квартирам з приблизно 2 452,230 м2 житлової площі. Це поставить величезний тягар на існуючу соціальну та технічну інфраструктуру, і завадить розвитку в більш прийнятних для розвитку міста Києва та Подільського району м. Києва місцях.

Пропозиції:

- Реалізація цих детальних планів територій повинна бути поступовою, поетапною, а процес впровадження та його наслідки слід контролювати. Необхідна пов'язаність містобудівної документації усіх рівнів при плануванні та проектуванні. Також потрібне для регулювання будівництва впорядкування земельних відносин рівня «забудовник-місто».
- Необхідно змінити методологію планування з меншими ділянками міської землі та з розвиненою мережею вулиць. Потрібно більше змішаного використання та сучасного розвитку соціальної інфраструктури. Органи місцевого самоврядування та органи державної виконавчої влади повинні створити юридичну планувальну документацію, а також забезпечити технічну інфраструктуру. Земля, невеличкі майданчики повинні розподілятися на конкурентній основі та будуватися різними інвесторами, що створить різноманітність міського середовища. Взагалі менші будівельні майданчики повинні надаватися декільком інвесторам. Переваги слід надавати розробникам, які опановують райони покинутих міських та промислових територій у вже розвинених районах з існуючою інфраструктурою, а не використовувати «незаймані території» без будь-якої інфраструктури.
- Для задоволення реального попиту на нові будинки розвиток житла має бути більш пристосованим до попиту, особливо для домогосподарств з низьким рівнем доходу.
- Пропонується врегулювати поверховість нового будівництва задля створення більш комфортного міського середовища. Багатоповерхівки будуються виключно та за особливими міськими розробками.
- Потрібна оновлена законодавча база, оскільки сьогодні Житловий кодекс України застарів, навіть враховуючи вже внесені зміни останніх років.
- Розширити громадський житловий фонд не лише на околицях міста Києва. Громадське, доступне житло має бути доступним у всіх районах м. Києва, що пожвавить соціальне середовище та буде мати економічні переваги.
- Житлова ситуація має бути покращена не лише за рахунок нових будівель, а й шляхом переобладнання колишніх виробничих будівель та реконструкції існуючих будинків.
- Необхідне формування державної та муніципальної житлових політик, на які буде спиратись будівництво в Подільському районі м. Києва.

2.2.2 ЗАГАЛЬНІ ЖИТЛОВІ СТРАТЕГІЇ

Необхідним заходом для покращення якості життя є пропозиції належного житла. Житло – важливий засіб для виживання людини. Житло забезпечує відчуття особистого простору та конфіденційності. Житло пропонує себе як ґрунт для соціального життя.

Зараз житлова система в Україні спирається на ринкову систему. Це означає, що доступність до житла залежить від можливості дозволити собі витрати на житло (включаючи комунальні платежі), будь то в орендованій власником квартирі чи приватному житлі. Навіть якщо в майбутньому приватні інвестиції на ринок житла будуть посилені, завжди буде потреба в підтримці спеціальних секторів житла на користь груп населення, які не можуть дозволити собі пропозицій з вільного ринку. Тому необхідні різні пропозиції постачання житла.

Нещодавно зведені будинки в місті Києві та у Подільському районі м. Києва мають мало різноманіття. Однак потреби населення варіюються залежно від добробуту, способу життя, стадії сім'ї, особливо в суспільстві, що розвивається та багатонаціональній столиці. Пропозиції Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва це визнають, пропонуючи розробляти різні типи будівель у майбутньому.

Також необхідно забезпечити підтримку для захисту частки житлового користування в районах м. Києва, що мають історичну важливість. Ареали міської спадщини стануть неживими без частки житлових функцій. Без жителів ці райони втрачають свою привабливість навіть для туристів.

Житло під оренду включає житло для тимчасового коротко- або довгострокового проживання – квартири, односімейні будинки, або їх частини, гуртожитки для робітників та студентів, сімейні, готелі, хостели, будинки відпочинку, будинки для літніх, всі форми соціального житла, колівінги. Збалансованість у співіснуванні всіх форм житла, в необхідній кількості та належному стані. Житло має бути рівномірно розподілене по території Подільського району м. Києва, а освітні заклади та громадські простори мають бути розташовані у пішохідній доступності від місця проживання.

Житло також виступає на ринку як товар та стає засобом інвестування. Створюється ситуація, коли є багато порожніх квартир в новобудовах, вони не здаються в оренду, хоча існує попит на орендне житло. Необхідно регулювати цей сектор. Для його розвитку необхідно розробляти чітку міську житлову політику.

Щоб розвиток Подільського району м. Києва був сталим, а якість життя мешканців більш високим, необхідне створення інституцій міського планування та розвитку, плану землекористування для району, міста, агломерації, відкритості даних, формування проєктних пропозицій, а загальне бачення майбутнього району повинно розділяти якнайбільше сторін: адміністрація, бізнес, експерти, містяни, приватний сектор. Як результат -

сформульовані пріоритети та проєкти реалізації, що стають результатом партнерства всіх зацікавлених сторін міського життя.

Ключові пункти житлової політики:

- Будівництво нового житла не повинно перевищувати попиту з демографічних прогнозів. Для нового міського планування необхідно розробляти детальні плани територій із урахуванням рекомендацій Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва.
- Слід перейти до освоєння малих площ, майданчиків за результатами архітектурних конкурсів, регулювання дизайн-кодів, максимальної висоти та щільності забудови та високої якості будівництва.
- Слід зосередити увагу на резервних міських територіях та перетворенні вакантних ділянок, деградованих, покинутих, незаконно використовуваних постіндустріальних зон.
- Потрібні перепланування, модернізація, реставрація існуючих будівель. Повинна бути підтримка існуючого житлового фонду за допомогою програм модернізації, фондів соціального житла, обов'язкової частки соціальних квартир в новобудовах та підтримки оренди.
- Необхідно уточнити межі власності, підтримуючи внутрішньо будинкові території, збільшуючи кількість загальних зелених територій, підтримуючи програми об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.
- Уникати сегрегації територій та закритих громад.
- Необхідно сприяти різним формам ринку оренди житла (законодавча база оренди). Це створить можливість витягнути ринок оренди із тіні.
- Мають існувати спеціальні стандарти для нових розробок – такі як енергоефективність, диверсифікація типів квартир, якісний благоустрій, достатня соціальна інфраструктура, можливість змішаного використання перших поверхів.
- Необхідно слідкувати за новими будівництвами житла, його постачанням та зростанням відповідної інфраструктури.
- У всіх мікрорайонах повинні бути інформаційні центри для жителів та власників.

Для нового житлового будівництва:

- Визначити критерії та пріоритети для справедливого розподілу (пропозиції) землі.
- Обґрунтована політика забудови Подільського району м. Києва та обмеження надмірної забудови.
- Надавати землю тим забудовникам, які пропонують «хорошу концепцію» відповідно до рекомендацій Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва шляхом юридично обов'язкових угод.
- Визначити зміни до Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони до 2020 року відповідно до керівних принципів Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва перед розробкою нових детальних планів територій.

- Запровадити поетапну, відповідно до демографічних потреб, розробку проєктів.
- Запровадження інноваційних практик для підвищення стандартів якості житла, яке проєктується та будується.
- Розширення варіантів житлових практик: колівінги, житло для студентів, літніх, готелі та хостели.

«Хороша концепція» передбачатиме:

- частку соціального житла;
- будівництво дошкільних навчальних закладів;
- будівництво публічних зелених зон;
- відкрита доступність для всіх (без закриття/обмеження об'єктів).

Соціальне та фінансово доступне житло:

Соціальне житло – це одна з форм використання житла в рамках житлової політики держави, міста чи району. Частина всіх нових житлових будинків мають бути соціальним житлом для малозабезпечених груп населення та груп із середніми доходами, частини населення, яке старіє, молоді та вимушено переселених громадян.

Зобов'язати постачальників житла на державних/комунальних землях створити до 25% для соціального житла.

- Сформувати законодавчу базу для врегулювання питання, кому надаватиметься соціальне житло, на який термін та орендну плату, без подальшої приватизації мешканцями.
- Створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо.
- Формування фонду соціального житла державними та неприбутковими організаціями.
- Створення житлових асоціацій або житлових неприбуткових організацій (наприклад, Данія, Нідерланди) як постачальника квартир.
- Організувати агентство з розподілу та контролю за соціальним житлом.
- Для соціального житла бажано рівномірне просторове розташування на території Подільського району м. Києва, щоб уникати створенню гетто. Важливо створювати соціальну різноманітність у житлових районах.
- Оренда соціального та муніципального житла на пільгових умовах, програми для молоді.
- Формування моделей розподілу соціального житла та їх раціонального співвідношення: розподіл житла незалежно від обмежень по рівню доходів; розподіл соціального житла на підставі встановленого рівня доходів; розподіл житла тільки певним вразливим або особливим групам.

Оренда квартир в районах конверсії (перетворення):

У колишніх промислових районах під час ревіталізації, окрім комерційного використання, має додаватись також житлове використання, щоб створити спільне використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в

оренду для залучення молодих та тимчасових працівників. Це буде перетворювати індустріальні території на «живе» місто.

- Перевірити, які існуючі будівлі можна зберегти та перетворити на офіси та / або квартири.
- Надавати менші ділянки / квартали для невеликих девелоперів.
- Розробити комплексні концепції реорганізації існуючих будівель, нових будівель та громадського простору між ними.

Існуючий житловий фонд (багатоквартирні будинки) з різних століть:

- Розробити стратегії реорганізації тих будинків, які перебувають у поганому стані, оскільки вони потрібні для майбутнього доступного житла в місті.
- Розробити заходи щодо енергозбереження разом із реконструкцією.
- Генерувати фонди на енергетичну модернізацію.
- Створення спеціальних програм щодо відновлення за допомогою державних фондів:

а) створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо;

б) створення спеціальних міжнародних фондів.

- Підтримка програм об'єднань співвласників багатоквартирних будинків:

а) для самоорганізації;

б) для ремонту власних будинків;

в) для освоєння своїх прибудинкових територій та їх озеленення без залучення третіх сторін.

- Заміна старих, нецінних будівель у аварійному стані.
- Задіювати перші поверхи існуючих житлових будинків та дати можливість появі та розвитку змішаного використання.
- Добудова поверхів, при визначенні необхідності та конструктивній можливості, для розширення житлового фонду та розвитку фонду соціального житла. Підтримка участі та можливості реалізації самими мешканцями, що створить фінансове підґрунтя для проведення модернізації цих будинків та підтримки прибудинкових територій.
- Визначення меж відповідальності та ревіталізація публічних зон.
- Необхідно відновити поєднаність територій нових житлових комплексів за рахунок прокладання додаткових пішохідних і транспортних зв'язків та запобігати створенню закритих спільнот у подальшому.
- Редизайн існуючих житлових будинків радянських часів, «хрущовок». Для цього відбуваються міські архітектурні конкурси на редизайн, що можуть стати зразковими проєктами для реалізації.
- Визначити типи будинків з можливістю добудови 1-2 верхніх поверхів, нові житлові площі можуть бути задіяні в якості соціального житла.

При добудові верхніх поверхів надати фінансову можливість на реалізацію модернізації.

- Встановити консалтинговий офіс у районі.

Односімейні будинки (дачі та садиби):

Ділянки з одинарними будинками та високою часткою зелені (які необхідні для мікроклімату та пропозиції доступного житла) потребують модернізації та стабілізації. На цих територіях важливо зберегти характер існуючої садибної забудови, регулювати нову забудову, розвивати пішохідну, транспортну, технічну, соціальну інфраструктуру:

- Необхідно забезпечити достатню технічну інфраструктуру (каналізацію, водо- та електропостачання, освітлення вулиць, збір сміття з майданчиками для роздільного збору сміття).
- Визначити щільність та мінімальний та висотність розмір ділянки.
- Визначити зону змішаного використання вздовж головних доріг, яка може бути щільнішою, максимум 3 поверхи. Території, де необхідно підтримати формування фасаду вулиці житлової та комерційної забудови, або передбачити містопланувальною документацією створення нового.
- Створення необхідних публічних зелених зон, спортивних та дитячих майданчиків.
- Захист малих річок, які протікають на цих територіях.
- На територіях дач внутрішні проїзди мають набути статус міських вулиць з безпечним освітленням та покриттям.

2.2.3 РОЗПОДІЛ ПОПИТУ НА ЖИТЛО

Різні квартали Подільського району потребують різних стратегій та заходів для забезпечення різноманітних житлових можливостей. Різноманітні мікрорайони пропонують різні види житла, унікальні особливості кожної території. Для людей різного достатку та соціальних прошарків, яким потрібне безпечне комфортне міське середовище.

Поділ на північ від вул. Верхній і Нижній вал (Плоский Поділ)

Ця частина Старого Подолу, яка в даний час в основному є житловою, повинна зберігати свою частку житла і має бути збережена від подальшої джентрифікації. Якісне середовище потребує збільшення озеленення, у тому числі публічних зелених зон, збереження та ремонт територій подільських двориків. Відновлення втрачених публічних зон, які незаконно зайняті під інші функції (квартали по вул. Межигірській). Житлові будинки Плаского Подолу потребують реставрації і модернізації. Висотність забудови має регламентуватись, а дизайн-код містити універсальні рішення для реновації.

Поділ на південь від вул. Верхній і Нижній вал (Старий Поділ)

Ця частина Подолу, яка зараз є комерційною, повинна зберігати свою частину житла, щоб зберегти її живою та привабливою

- підтримка існуючого змішаного використання, збереження існуючої частки житла та підтримка балансу між житлом та торгівлею;

- створення пропозиції щодо соціального житла;
- винайти регулювання новобудов, прибудов та модернізацію (висота, щільність, дизайн-код). Першочерговий ремонт двосхилих дахів історичних будинків потрібен як нагальний захід для збереження цих будинків, для забезпечення безпеки жителів, захисту будинків від руйнування;
- реконструкція та реставрація історичних житлових будинків;
- створювати зелені зони для громадського використання;
- потрібно винайти варіанти т.зв. напівпублічної зелені в прибудинкових дворах.

Територія житлової концепції «Новий Поділ» – набережна

Існують плани та проекти (без детальних планів територій) для створення додаткових житлових кварталів вздовж набережної Подолу до гавані.

- провести архітектурні конкурси на нове містобудівне проектування відповідно до рекомендації Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва з урахуванням впливу нового мосту;
- дотримуватись 25% частки соціального житла;
- зберегти громадський, відкритий для усіх простір уздовж набережної;
- нове будівництво повинно бути співмасштабним до існуючої історичної забудови Подолу, враховувати збереження цінних видових панорам на місто.

Частина Петрівсько-Куренівської промзони – житло в зоні конверсії (території змішаного використання)

На додаток до комерційного використання також слід включити житлове використання, щоб створити змішане використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в оренду для залучення молодих працівників та працівників, які працюють на короткий час. Близькість до міського центру сприятиме розвитку культурних та соціальних точок тяжіння.

- розробити комплексні концепції перетворення існуючих та нових будівель та публічного простору між ними;
- підтримувати творчий кластер із відповідним житлом;
- підтримка існуючого комерційного використання;
- підтримка використання вільних майданчиків та розвиток менших ділянок / блоків для невеликих забудовників;
- регулювання прибудов, новобудов та реконструкцій (висота, щільність, проектний код);
- розробка міської бази технічної інфраструктури у контексті містобудівної документації;
- перевірити, які існуючі будівлі можна утримувати та перетворювати на офіси та / або квартири;
- невеликі компактні нові проекти забудови за результатами архітектурних конкурсів на невеликих вільних ділянках та територіях ревіталізації.

Нове житло в межах нового детального плану території біля майбутнього входу в тунель, передгір'я київських схилів

Цей детальний план території показує дуже застарілі типи житлових блоків, і він буде застарілим, якщо запланований тунель не з'явиться.

- провести архітектурні конкурси на нове міське планування відповідно до принципів Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва;
- зосередитись на елітному житлі завдяки привабливому оточенню;
- будівлі біля київських схилів мають жорстко регулюватись по висоті та щільності;
- невеликі за розміром житлові квартали співмасштабні забудові Подолу;
- візуальний та фізичний доступ до затишних зелених зон додасть цінність новому житлу;
- запобігати неконтрольованому житловому розвитку нагірної частини схилів Крайки.

Нова житлова забудова на Рибальському півострові

Існуючий детальний план території відображає вже забудовані території і продовження забудови в тому ж стилі. Ця житлова зона страждатиме від масивного шумового забруднення через транспортну інфраструктуру, таку як новий міст, міська електричка і дорога до Рибальського півострова.

- прийняти вже завершене або розпочате будівництво, проте спланувати відкриті зони у новому і екологічному дизайні;
- взяти до уваги вжиття заходів проти шумового забруднення;
- перевірити чи можливе здорове життя біля теплової станції;
- розробити фазування по часу відповідно до демографічних потреб;
- вказати бажану щільність та висотність території;
- наполягати на конкурсі міського дизайну з чіткими рекомендаціями Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва;
- забезпечення різноманіття дизайн-коду при освоєнні міської території півострова невеликими ділянками.

Мостицький масив, Куренівка

На цих територіях є термінова потреба реновації «сталінок» та «хрущовок» для збереження обсягів доступного житла.

- розробити стратегії повної реконструкції (перебудови) для будинків у поганому стані;
- визначити будівлі, як підлягають ремонту;
- спонукати власників активніше осучаснювати домівки і довкілля;
- визначити, яких енергозаощаджуючих засобів можна вжити під час реконструкції;
- розробити державні програми модернізації;
- запровадити спеціальні програми оновлення з гарантованим державною фінансуванням;

- запровадити регулювання нового будівництва, прибудов та ремонтів (висота, щільність, дизайн код);
- підтримувати зведення житлової забудови на вільних ділянках з регулюванням висоти та типології;
- дбати про територію між будинками і утримувати її максимально озелененою задля екології та відпочинку;
- збереження ландшафту при новому девелопменті; зберігається якомога більше зелені з екологічних та рекреаційних міркувань.

Вітряні гори, Виноградар

Це – великий мікрорайон, який має близько 100 тисяч населення; тут наявні різні типи житлової забудови – переважно, пострадянського часу (будинки 60-х та початку 70-х років), недорогі та середньої цінової категорії. Тут слід збільшити кількість комерційної забудови задля збільшення кількості робочих місць. Відкриті простори між будинками перебувають в поганому стані, захаращені сміттям та хаотичним паркуванням.

- реорганізувати простір між забудовами, додати озеленення, подбати про кращі рішення для дитячих майданчиків та місць відпочинку, для паркінгу, для розміщення сміттєвих контейнерів;
- вжити заходів з енергозаощадження;
- додати квартир в будівлі змішаного призначення;
- реновація та редизайн хрущовок на Вітряних горах.

Агрокомбінат

Територія на вул. Маршала Гречка, на місці колишнього агрокомбінату «Пуща-Водиця». Розроблено новий детальний план території, згідно якого 62 900 осіб розмістяться в 33 000 квартир. Така велика кількість нового девелопменту повністю змінить мікрорайон.

- виділити ділянку державної (комунальної) землі девелоперу, який запропонує найкращу концепцію, узгоджену з рекомендаціями Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва;
- розвиток вуличного каркасу паралельно з формуванням необхідної технічної інфраструктури для забезпечення нової забудови;
- впровадження нової соціальної інфраструктури;
- використання наявних зелених просторів для створення зелених зон, спонукати місцевих мешканців використовувати та підтримувати зелені простори, поєднувати їх з загальною мережею зелених насаджень в Подільському районі м. Києва;
- відкриті простори зберігаються для екологічного балансу.

Садибна забудова: Берківці, Шевченко, Біличе поле

Останніми десятиліттями ці зони з приватними будинками та високим відсотком зелені змінили структуру мікрорайону. Раніше тут були дачі, але зараз тут також є вілли і кількаповерхові будинки.

- деякі будинки треба стабілізувати і реконструювати;

- треба забезпечити необхідну технічну інфраструктуру (каналізація, вода, електрика);
- слід обмежити щільність та поверховість забудови;
- слід визначити мінімально можливий розмір ділянки;
- вздовж вулиць слід організувати забудову змішаного типу (максимум триповерхову), для постачання товарів а також для захисту внутрішніх територій;
- забезпечити соціальною інфраструктурою, спортивними та дитячими майданчиками в пішохідній доступності, що знизить тиск на соціальну інфраструктуру прилеглих районів;
- близькість до цінних ландшафтів – лісу на Берківцях та Шевченко, до Сирецького та Кирилівського гаїв на Куренівці та Біличому полі, дає можливість для обережного використання як рекреаційних цими житловими районами;
- запобігати руйнуванню стихійною забудовою цінних ландшафтів, захист річок, озер, ставків зі створенням публічних просторів навколо них: на Берківцях стежка вздовж річки, зони відпочинку біля Ставку Кулик у с. Шевченка;
- забезпечити можливість дістатись цих районів громадським транспортом, якої зараз немає;
- влаштування міських вулиць з благоустроєм дадуть можливість формувати міські якості та поєднаність цих територій.

2.3 КОНЦЕПЦІЯ ЗАГАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.3.1 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ОСВІТА

2.3.1.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

У Подільському районі м. Києва мають забезпечуватись рівні освітні можливості для всіх груп населення, в тому числі з різним соціально-економічним статусом. Цей район має стати таким, в якому реалізуються освітні програми та послуги різних рівнів та форм освіти, в тому числі позашкільної та неформальної освіти, і існують пропозиції для різних вікових груп – дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, підлітків, дорослого населення, включаючи осіб третього віку.

Рішення, які стосуються освіти, базуються на основі релевантних та актуальних статистичних даних та їхнього аналізу, а планування мережі комунальних закладів освіти різних рівнів має відбуватись на середньостроковий період, враховуючи демографічні прогнози та вимоги до оптимального освітнього простору.

2.3.1.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Міський рівень відіграє ключову роль у забезпечення якості освіти на своїй території. На національному рівні визначаються державні стандарти освіти та вимоги до умов, в яких навчаються діти. Однак безпосередня реалізація освітньої політики лежить саме на міському рівні. Зокрема, йдеться про призначення керівників закладів освіти, фінансування закладів (дошкільної освіти – повністю з місцевого бюджету, середньої, професійної та вищої – з державного та місцевого бюджетів у різних пропорціях). Міський рівень також відповідає за методичне забезпечення та організацію підвищення кваліфікації педагогів, може встановлювати додаткові виплати і надбавки, закуповує навчальне обладнання та техніку у школи, тобто має вплив і на якість освіти.

У місті Києві ці функції розділені між міським Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та структурними підрозділами з питань освіти районних в місті Києві державних адміністрацій.

Місто Київ у стратегічних документах визначила пріоритети розвитку освіти столиці: розвиток освітньої інфраструктури та покращення якості освіти. Ці задачі цілком відповідають національним цілям розвитку освіти, зокрема, реформи Нової української школи. Також на міському рівні здійснюється розподіл коштів між районами, зокрема, виділення коштів на капітальне будівництво у сфері освіти, і організація конкурсу на посаду директорів загальноосвітніх навчальних закладів. Районний рівень призначає директорів інших закладів освіти, які йому підпорядковані, затверджує бюджети загальноосвітніх навчальних закладів та розподіляє ресурси між ними, займається методичною підтримкою, централізованим бухгалтерським обліком загальноосвітніх навчальних закладів, а також здійснює координацію їхньої роботи.

Попри те, що більшість управлінських функцій у дошкільній, загальній середній та позашкільній освіті лежать саме на управліннях освіти районних в місті Києві державних адміністрацій, вони не мають власних документів про стратегію розвитку освіти, а просто реалізують загальноміські цілі і задачі на своїй території. Це не дозволяє врахувати специфічні потреба районів. При цьому деякі з функцій районного управління - насамперед планування освітньої мережі - вимагає і стратегічного бачення, і можливості впливати на розподіл необхідних для розвитку мережі ресурсів. Це саме стосується і повноваження щодо розподілу капітальних видатків на закладів освіти та фінансового планування загалом. Тому відсутність плану розвитку освіти у Подільському районі м. Києва може негативно впливати на ефективність роботу управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

Освітня мережа Подільського району м. Києва включає 38 закладів загальної середньої освіти. З них 5 – це школи-дитячі садочки, які забезпечують лише початкову освіту. Із 25 закладів загальної середньої освіти 15 – це спеціалізовані навчальні заклади з поглибленим вивченням окремих предметів, ліцеї або гімназії. Тобто у Подільському районі м. Києва хороший доступ до профільної старшої школи. Середній розмір класів у звичайних закладах загальної середньої освіти Подільського району м. Києва – близько 26 учнів, а у селективних школах (ліцеях, гімназіях та спеціалізованих школах) – близько 27 учнів.

Також у Подільському районі м. Києва розташовано 2 заклади загальної середньої освіти приватної форми власності.

Закладів дошкільної освіти у районі існує 36. З них лише 6 – заповнені менш ніж на 100% від проектної потужності.

Мешканці Подільського району м. Києва, які брали участь у консультаціях, вбачають основну проблему у доступності освіти (наявності місць у дитсадках і школах), і значно меншою мірою у якості послуг (згадано лише один раз). Це може пояснюватися достатнім рівнем якості освіти, відсутністю зацікавлення у якості освіти або тим, це питання не асоціюється з міським розвитком, а отже, не спало на думку учасникам консультацій.

Вирішення проблеми нестачі місць у дитсадках і школах, в тому числі у зонах нещодавньої забудови, належить до повноважень районного управління освіти, проте воно не має необхідної інформації та ресурсів для його виконання.

SWOT-АНАЛІЗ

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
Добре розподілена територія обслуговування; Доступ до профільної старшої школи; Хороші навчальні результати; Можливості для освіти осіб з особливими освітніми потребами.	Нестача педагогічних працівників; Старі будівлі, в яких розташовано заклади освіти; Малі класні кімнати; Нерівні освітні можливості; Нестача комп'ютерної техніки у школах; Брак або низька якість даних, необхідних для

	планування освітньої мережі; Відсутність координації із забудовниками.
Можливості Розвиток мережі приватних закладів освіти; Залучення батьків до освітнього процесу і планування розвитку освіти; Використання ІКТ у освітньому процесі; Професійний розвиток вчителів; Розширення мережі комунальних закладів освіти (школа 114, позашкільні заклади).	**Загрози** Нестача місць у закладах освіти у районах нової забудови; Неефективний розподіл території обслуговування через брак даних; Посилення нерівності освітніх результатів та освітньої сегрегації; Погіршення стану приміщень закладів освіти.

Сильними сторонами освіти Подільського району м. Києва є хороша доступність дошкільної і загальної середньої освіти: порівняно невелика черга у заклади дошкільної освіти та практично відсутні переповнені класи у закладах загальної середньої освіти. Розподіл території обслуговування, який не викликав нарікань з боку батьків та закладів загальної середньої освіти, оскільки такий принцип розподілу територій обслуговування закладів загальної середньої освіти існував для більшості навчальних закладів Подільського району м. Києва і до впровадження нових правил зарахування дітей до закладів загальної середньої освіти.

Достатня кількість закладів загальної середньої освіти, які надають профільну повну загальну середню освіту і забезпечені відповідним навчальним обладнанням; досить високі навчальні результати та можливості для навчання осіб з особливими освітніми потребами як у інклюзивних класах, так і у спеціальних закладах загальної середньої освіти.

Слабкими сторонами освіти Подільського району м. Києва є недостатня кількість вчителів деяких предметів у окремих закладах загальної середньої освіти: наприклад, у деяких закладах загальної середньої освіти працюють лише декілька вчителів з англійської мови, що може негативно впливати на якість освіти дітей з цього предмету. У міста Києві фахівці зі знанням іноземної мови та інформатики мають можливість знайти більш високооплачувану роботу, тож школи відчувають брак кваліфікованих працівників з цими навичками.

Також слабкою стороною є будівлі закладів загальної середньої освіти, які часто є старими. Окрім очевидних проблем, які можуть виникнути з ними в майбутньому (незадовільний стан для навчання, погіршення комунікаційних мереж будівель, або і аварійний стан), це також означає, що в цих школах достатньо малі класні кімнати.

Вже зараз реформа загальної середньої освіти «Нова українська школа» не завжди може бути повністю втілена в таких кабінетах, оскільки в них не вистачає місця для індивідуальних парт для кожного учня. Через це учні змушені продовжувати навчатись за двомісними партами.

В майбутньому, з просуванням реформи, старі будівлі, а з ними і малі кабінети можуть бути непридатними для нового матеріально-технічного

обладнання, яке має покращити якість освіти та буде частиною реформування системи освіти. Вже зараз однією зі слабких сторін є нестача матеріально-технічного обладнання, зокрема, комп'ютерної техніки в школах. Відбір дітей до закладів освіти із розширеними освітніми можливостям (гімназій та ліцеїв) у ранньому віці та відсутність підтримки дітей з гіршими стартовими умовами уможливлює освітню нерівність та сегрегацію учнів з різним освітнім рівнем та соціально-економічним статусом. Це, як свідчить світова практика, негативно впливає на якість освіти в цілому та особливо шкодить вразливим категоріям населення.

Також у Подільському районі м. Києва не вистачає публічних закладів позашкільної освіти – лише два заклади художньо-естетичного напрямку і один спортивного, які не здатні забезпечити потреби усіх дітей у позашкільному розвитку, особливо якщо у родин немає ресурсів користуватися послугами закладів приватної форми власності. Ще одним слабким місцем освітньої системи є відсутність комунікації та координації із забудовниками, що є важливим у контексті активної забудови окремих частин Подільського району м. Києва.

Можливостями для освіти Подільського району м. Києва є розвиток мережі закладів дошкільної та загальної середньої освіти приватної форми власності, які можуть частково перебрати на себе інфраструктурне навантаження, особливо в новобудовах. Ще однією можливістю є використання його історично-культурної спадщини у навчальному процесі, що дозволить учням краще засвоювати знання, адже вони можуть на власні очі побачити ті чи інші історичні території та пам'ятки.

Професійний розвиток вчителів, який покращить якість освіти в школах району, а також призведе до більш повноцінного втілення реформи середньої освіти також є важливою можливістю. Залучення батьків до освітнього процесу та життя закладів освіти, як дошкільної, так і середньої є можливістю для покращення якості освіти, а також для налагодження комунікації між батьками, вчителями та управліннями освіти районних в місті Києві державних адміністрацій. Реконструкція загальноосвітньої середньої школи № 114 позитивно вплине на освітню мережу району.

Загрозами для освіти Подільського району м. Києва є брак місць у закладах дошкільної та загальної середньої освіти через новобудови, поруч з якими не створюють нові заклади. Причиною цього може стати вже згадана раніше відсутність координації між управліннями освіти районних в місті Києві державних адміністрацій та забудовниками.

Ще однією загрозою, яка вже згадувалась раніше є незадовільний стан будівель загальноосвітніх навчальних закладів, що несе загрозу не лише безпеці учнів, а також і якості освіти в таких школах. Посилення міжшкільної нерівності є ще однією загрозою освіти. Відсутність або ж низька якість даних потрібних управлінню освіти для планування мережі є загрозою оптимальності мережі освітніх закладів.

2.3.1.3 ПІД-ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Під-цілі	Сфери дій
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом галузі освіти, щоб забезпечити заклади дошкільної та загальної середньої освіти житловими будинками
	Покращити інфраструктуру закладів загальної середньої освіти для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти у районах
	Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу загальноосвітніх послуг
	Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (закладах дошкільної та загальної середньої освіти) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району
	Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців Подільського району м. Києва, включаючи осіб третього віку, зі сторони закладів професійної та вищої освіти

У кожному районі має бути достатня кількість закладів освіти різних рівнів та достатня кількість місць у них, для того, щоб відповідати потребам мешканців. В тому числі мають враховуватись демографічні прогнози, плани забудови та запити щодо змісту і форм освіти різних вікових, професійних та соціальних груп мешканців району. Крім цього, заклади освіти мають бути однаково забезпечені якісним матеріально-технічним обладнанням, яке буде допомагати реалізовувати освітню реформу у школах та даватиме учням більше освітніх можливостей під час навчання.

Усі жителі району мають однакові права та можливості	Запроваджено підтримку для шкіл, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)
	Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до закладів загальної середньої освіти: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одному закладі загальної середньої освіти

Усі діти, які мешкають в Подільському районі м. Києва повинні мати рівні освітні можливості. Це означає, що нові правила зарахування дітей до молодшої школи виконуються, і всі діти з території обслуговування закладу загальної середньої освіти навчаються саме у ньому, а селективні заклади загальної середньої освіти – ліцеї, гімназії та спеціалізовані школи з поглибленим вивченням предметів – не проводять співбесід та інших способів відбору дітей до закладу загальної середньої освіти до рівня ліцею. Загальноосвітні навчальні заклади з гіршими освітніми результатами мають підтримуватись Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві

державної адміністрації або Департаментом освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) для забезпечення однаково високої якості освіти для всіх дітей.

2.3.1.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом галузі освіти, щоб забезпечити заклади дошкільної та загальної середньої освіти житловими будинками.

З проведеного аналізу та громадських обговорень можна зрозуміти, що проблемним питанням для мешканців є нестача загальноосвітніх навчальних закладів та побоювання щодо ще більшого дефіциту місць у закладах загальної середньої освіти та дошкільних навчальних закладах Подільського району м. Києва у зв'язку з його подальшою розбудовою. Саме тому дуже важливим є створення кращої комунікації та координації між девелоперами та керівництвом галузі освіти. Це дозволить забезпечити житлові будинки – в першу чергу новобудови – закладами дошкільної та загальної середньої освіти.

- Обрахунок реальної місткості (потужності) закладів дошкільної та загальної середньої освіти відповідно до чинних санітарно-гігієнічних норм та вимог до освітнього середовища. Зараз планування розвитку мережі закладів освіти виходить з проектної потужності закладів, розрахованої на початку їх експлуатації. Ці розрахунки відбувалися відповідно до недійсних вже норм, а часто виходячи з плану навчання у дві зміни. Тому вони потребують перегляду.
- Зміни у нормативні документи, які регулюють житлову забудову, вимогу інформувати відповідні структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації щодо планованої забудови на етапі її погодження. Таким чином виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) та Подільська районна в місті Києві державна адміністрація будуть мати можливість розбудовувати мережу дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів на основі даних та потреб мешканців Подільського району м. Києва та нових житлових будинків.
- Окрім внесення змін до вже існуючих нормативних документів важливо також звернутись до розробки нових нормативних документів, які будуть регулювати процес надання інформації забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць у закладах дошкільної та загальної середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної в місті Києві державної адміністрації. Як і попередній крок, це забезпечить доказове прийняття рішень (evidence-based decision making), що в свою чергу призведе до більш розвитку мережі закладів. Також в поєднанні з перерахунком проектної потужності закладів такі нові нормативні документи можуть призвести до більш раціонального використання вже існуючих закладах дошкільної та загальної середньої освіти.
- Водночас, окрім розробки, потрібно також забезпечити адвокацію нормативних документів, які регулюють процес надання інформації

забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць у закладах дошкільної та загальної середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної в місті Києві державної адміністрації. Адже це той крок, який забезпечить саме впровадження усіх необхідних змін на законодавчому рівні.

Покращити інфраструктуру закладів загальної середньої освіти для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних закладах загальної середньої освіти.

В сфері освіти також варто звернути увагу на покращення освітнього середовища закладів загальної середньої освіти для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних закладах загальної середньої освіти. Адже не всі заклади загальної середньої освіти Подільського району м. Києва мають все необхідне обладнання та ресурси для реалізації принципів Нової української школи. Навіть зараз, коли реформа лише почалась і стосується поки що тільки початкової школи. Надалі зміни охоплять також базову та старшу школу, а це означає, що матеріально-технічного забезпечення потрібно буде більше.

- Отже, в першу чергу, необхідно визначити реалістичні критерії освітнього середовища, яке необхідне для реалізації реформи (для початкової школи рекомендації вже існують, але вони включають лише середовище у класі, тоді як варто змінювати середовище закладу загальної середньої освіти). Аналогічні критерії треба розробити для дошкільних навчальних закладів.
- Базуючись на цих критеріях, треба провести аудит закладів освіти, звернувши увагу на реалізацію принципів Нової української школи: одномісні учнівські парти, окремі ігрові зони, інформаційно-комп'ютерні технології; необхідне для вивчення окремих предметів лабораторне обладнання та навчальні матеріали, інформаційно-комп'ютерні технології; безпеку та комфорт приміщень, створення стимулюючого середовища. Особливо важливо зробити такий аудит з урахуванням майбутньої розбудови мережі профільних старших закладів загальної середньої освіти, які потребуватимуть значного матеріально-технічного забезпечення.
- Після того, як необхідні дані будуть зібрані, необхідно провести аналіз цих даних та розробити перелік закладів загальної середньої освіти, які потребують покращення інфраструктури та план заходів, зокрема обладнання необхідного для реалізації принципів Нової української школи на всіх рівнях загальної середньої освіти, скласти бюджетний запит для реалізації цього плану.
- Ще одним важливим кроком до рівності закладів загальної середньої освіти, зокрема в аспекті матеріально-технічного забезпечення є створення та ухвалення стандарту матеріально-технічного забезпечення для закладів загальної середньої освіти міста Києва. Таким чином усі заклади загальної середньої освіти будуть забезпечені усім необхідним обладнанням та ресурсами, що дасть можливість усім учням мати рівні освітні можливості.

- Аби закладизагальної середньої освіти могли реалізовувати свою педагогічну автономію та якнайкраще задовольняти потреби учнів, їхня роль у формуванні освітнього середовища має бути провідною. Для цього варто надати закладам загальної середньої освіти фінансову автономію. Це не лише дасть можливість витрачати ресурси саме на те, що є найнеобхіднішим для конкретного закладу, але й дозволить ефективніше використовувати ресурси, а заощаджені кошти витрачати на подальший розвиток. Заклади загальної середньої освіти міста Києва мають подібний досвід, і важливо організувати навчання для директорів (щодо фінансового планування, організації закупівель тощо), аби вони спроможні були виконувати нові обов'язки. Крім того, керівники зможуть винагороджувати вчителів за здобутки у роботі, самостійно розподіляючи премії, і таким чином стимулювати підвищення якості освіти.

Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу загальноосвітніх послуг

Рішення, які приймаються у сфері освіти, мають базуватись на релевантних даних. Це стосується як кількості закладів освіти і місць у них, так і даних щодо розташування цих закладів, їхнього забезпечення матеріально-технічними ресурсами і посилення педагогічного і виховного складу у закладах дошкільної та загальної середньої освіти. Для цього в першу чергу необхідними є дані про загальну кількість дітей у районі, а також інші статистичні дані про діяльність усіх закладів освіти.

- Наразі деякі зі стейкхолдерів згадують про певні проблеми у роботі з даними. Тому в першу чергу необхідно зібрати інформацію щодо проблем, які бачать стейкхолдери, зокрема вчителі, адміністрація закладів освіти Подільського району м. Києва та міста Києва, Освітня агенція міста Києва та Подільська районна в місті Києві державна адміністрація, які працюють з даними у сфері освіти: як зі збором таких даних та звітуванням, так і з подальшим опрацюванням та аналізом цих даних. Особливу увагу варто звертати на ті питання, які озвучувались під час зустрічей та обговорень: питання звітування керівників загальноосвітніх навчальних закладів та Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації за різними статистичними формами і узгодженістю інформації у них, а також зі збором даних щодо кількості дітей у районі.
- На основі зібраної інформації щодо проблем у звітуванні та опрацюванні статистичних даних варто сформулювати основні потреби стейкхолдерів (вчителів, адміністрації закладів освіти, Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та Освітньої агенції міста Києва) щодо покращення системи збору даних та роботи з даними, зокрема щодо кількості дітей у районі.
- Однією з потреб, яка вже була озвучена під час зустрічей та обговорення була необхідність навчання для працівників Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації з отримання необхідних даних, в першу чергу даних щодо кількості дітей, які мешкають у

Подільському районі м. Києва, від Центру надання адміністративних послуг Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та подальшого використання цих даних для розподілу територій обслуговування та планування освітньої мережі.

Таке навчання допоможе зробити більш ефективними процеси планування навантаженості закладів освіти, створення за необхідності нових закладів освіти – як загальної середньої, так і дошкільної. Окрім цього, таке навчання може сприяти покращенню розподілу територій обслуговування для закладів початкової освіти.

Одним з можливих способів такого навчання є семінари від Освітньої агенції міста Києва. Вони вже зараз проводять тренінги щодо роботи з даними, проте для залучення більшої аудиторії, варто, щоб інформацію про такі можливості з підвищення кваліфікації поширювали для шкіл саме зі сторони Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

Окрім роботи з даними щодо кількості дітей у Подільському районі м. Києва та мікрорайонах, важливо також провести навчання для адміністраторів шкіл щодо ведення та заповнення статистичних форм. При цьому потрібно, щоб усі залучені до процесу розуміли важливість цієї інформації, даних для системи освіти Подільського району м. Києва та міста Києва загалом.

Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (заклади дошкільної та загальної середньої освіти) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району.

В першу чергу потрібно проаналізувати дані щодо завантаженості закладів дошкільної та загальної середньої освіти, на основі вже перерахованих проектних потужностей закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Тобто визначити, скільки є місць в кожному закладі, а також які з закладів вже є перезавантаженими або недостатньо завантаженими.

Результати аналізу необхідно в подальшому співвідносити з демографічним прогнозом для Подільського району м. Києва щодо кількості дітей віком до 6 років та від 6 років до 18 років. Таким чином, визначити, скільки місць у дошкільних навчальних закладах не вистачає на тепер, і скільки місць бракуватиме у середньостроковий період. Окрім цього, можна співвіднести результати аналізу завантаженості закладів дошкільної та загальної середньої освіти з планами майбутньої забудови та кількості мешканців у ній. Такий крок аналізу сприятиме розумінню не лише кількості необхідних нових закладів освіти чи місць у вже існуючих закладах дошкільної та загальної середньої освіти, а також необхідному розташуванню, яке буде задовольняти потреби мешканців.

На основі усіх зібраних та проаналізованих даних потрібно розробити план розвитку мережі закладів освіти у Подільському районі м. Києва на середньостроковий період (на 3 роки та на 5 років). При цьому варто

враховувати реформу загальної середньої освіти, яка передбачає розділення початкової, базової та старшої шкіл. Учні 10-11(12) класів навчатимуться у профільних ліцеях, маючи можливість обирати індивідуальну освітню траєкторію, тобто окремі предмети. Для цього у закладі має бути достатня кількість дітей, отже ліцеї сконцентрують старшокласників. Місто Київ вже почало підготовку до розбудови мережі профільних ліцеїв, тож Подільська районна в місті Києві державна адміністрація має враховувати при плануванні своєї мережі ситуацію у інших районах, адже учні ліцеї не прив'язані до закладів територіально.

Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців району зі сторони закладів професійної та вищої освіти

Окрім дошкільної та загальної середньої освіти, важливою частиною системи освіти загалом є позашкільна. Якщо для дітей дошкільного та шкільного віку можна знайти деякі пропозиції, які, щоправда, варто розширювати, то для дорослих мешканців району таких пропозицій значно менше. Водночас, неформальна освіта для дорослого населення, включаючи осіб третього віку, може бути не лише дозвіллям, а й слугувати можливістю перекваліфікації для подальшого працевлаштування.

Одним з перших важливих кроків у напрямку розширення пропозиції позашкільної освіти є налагодження співпраці між закладами професійної та вищої освіти, Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та закладам позашкільної освіти. Таку співпрацю можна створити шляхом проведення зустрічей, на яких будуть обговорені можливі напрямки кооперації: наявні освітні пропозиції та можливості у різних сторін; на якій основі Подільська районна в місті Києві державна адміністрація може співпрацювати з тими чи іншими закладами освіти; як задовольнити потреби зацікавлених мешканців.

Для цього потрібно також провести дослідження з метою збору даних щодо освітніх потреб дорослого населення. Окрім цього, під час такого дослідження варто дізнатись пріоритетні для них напрями освіти та які функції має виконувати така неформальна освіта на думку мешканців Подільського району м. Києва: підвищення кваліфікації, перекваліфікації, а також у яких форматах таке навчання було б найбільш корисним.

На основі результатів проведеного дослідження та налагодженої співпраці варто розробити спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія», Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, закладами позашкільної та професійної освіти спеціальні програми та курси для дорослого населення району, з можливим залученням до цього Культурно-мистецького центру Національного університету «Києво-Могилянська академія» - як приміщення для проведення курсів, концертів, виставок.

Окрім дорослого населення, варто також звернути увагу на пропозиції позашкільної освіти також для дітей молодшого шкільного віку та підлітків.

Особливо важливо звернути увагу на навчання зі здорового харчування, сексуальної грамотності та екологічної безпеки. Це ті напрямки, які стають дедалі більш актуальними, і які не завжди забезпечуються шкільною програмою. Управління освіти Подільського району може налагодити співпрацю з Київським міським центром громадського здоров'я для посилення такого напрямку позашкільної освіти.

Запроваджено підтримку для закладів загальної середньої освіти, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)

Зараз учні з різним рівнем навчальних досягнень «розподілені» між кращими та гіршими закладами загальної середньої освіти. Зв'язок між освітніми результатами та соціально-економічним статусом учнів засвідчують численні міжнародні та національні дослідження.

Заклади загальної середньої освіти, учні з яких показують гірші освітні результати, потрібно підтримувати – особливо якщо в таких закладах загальної середньої освіти навчаються учні з родин із нижчим соціально-економічним статусом. Це дає змогу кожній дитині, незалежно від її походження, отримати якісну освіту та гідні життєві перспективи.

Для того, аби усі кроки, спрямовані на підтримку закладів загальної середньої освіти з гіршими освітніми результатами дійсно були корисними та ефективними, варто провести навчання для Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації щодо методології та інструментів проведення досліджень. Такі дослідження необхідні будуть для виявлення переваг закладів загальної середньої освіти з високими результатами навчання та проблем закладів загальної середньої освіти з низькими результатами навчання.

Наступним кроком є проведення дослідження для виявлення переваг закладів загальної середньої освіти з високими результатами навчання та проблем закладів загальної середньої освіти з низькими перевагами навчання для кращого розуміння, яка саме підтримка необхідна у закладах загальної середньої освіти. В тому числі під час дослідження важливо охопити потреби батьків, послуги, які надають заклади загальної середньої освіти з кращими освітніми результатами, вплив селективності закладів загальної середньої освіти та умов у закладі загальної середньої освіти на освітні результати. Збір такої інформації допоможе зрозуміти, що найбільше впливає на кращі освітні результати в школах, яку роль в цьому відіграє освітнє середовище.

За результатами дослідження потрібно розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик у закладах загальної середньої освіти з гіршими освітніми результатами. Окрім цього, необхідно також вивчити міжнародний досвід з подолання нерівності між закладами загальної середньої освіти та розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик з міжнародного досвіду.

Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до школи: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одному закладі загальної середньої освіти

Важливим кроком до забезпечення рівності освітніх можливостей стали нові правила зарахування дітей до початкової школи, які були затверджені у 2018 році. Тому варто впроваджувати моніторинг повідомлень про порушення нових правил вступу до закладів загальної середньої освіти, коли, наприклад, заклади загальної середньої освіти проводять співбесіди чи відбори на навчання в початковій школі.

Як уже зазначалось раніше, розподіл територій закладів загальної середньої освіти варто робити на основі даних про кількість дітей у районі загалом, а також, зокрема у мікрорайонах, чи навіть на вулицях. Ця аргументація за допомогою даних забезпечить рівномірний розподіл територій закладів загальної середньої освіти, особливо щодо селективних закладів загальної середньої освіти – ліцеїв та гімназій. Тобто, у Подільському районі м. Києва не має бути закладів загальної середньої освіти, на території обслуговування яких проживає значно менше дітей шкільного віку, ніж на деяких інших.

Окрім рівності освітніх можливостей для дітей з різним соціально-економічним статусом, потрібно говорити також про важливість інклюзивного навчання. В першу чергу потрібно провести збір даних щодо обладнання інклюзивного простору в закладах загальної середньої освіти Подільського району м. Києва: для маломобільних дітей, для дітей з особливими освітніми потребами. Під час такого збору даних необхідно перевірити наявність безбар'єрних просторів, наявність інклюзивних класів та тьюторів у закладах загальної середньої освіти району.

2.3.2 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: КУЛЬТУРА, ТУРИЗМ, СПОРТ, ДОЗВІЛЛЯ

2.3.2.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Особливістю даної секторальної стратегії є розробка комплексного системного бачення – як локальні мешканці та гості Подільського району м. Києва проводитимуть власний вільний, позаробочий час в публічних просторах Подільського району м. Києва. Основними критеріями щодо визначення типів активності та напрямків стратегічного зростання є елементи загальнопроектної візії:

- збалансована структура змішаного використання міського простору;
- хороші умови для розвитку креативного класу та індустрій;
- пропагування статусу центру мистецтва і культури, а також точки тяжіння туризму;
- пропозиція мереж просторів для індивідуального розвитку;
- бенчмарк для збалансованих культурних і креативних районів України;

- баланс між традиціями і сучасністю;
- багатогранна співпраця між представниками різних секторів.

2.3.2.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Загальна ситуація

В рамках сучасних адміністративних меж Подільського району м. Києва культура, спорт, рекреація розвиваються нерівномірно із огляду на географічну протяжність району та історично сформовані контексти мікрорайонів.

Основними факторами, що вплинули на рівень розвитку досліджуваних категорій в мікрорайонах на сьогодні стали: наявність історико-культурної спадщини (пам'ятки архітектури, мистецтва), характерні природні ландшафти (схили, ріки, озера), наявність комунальної інфраструктури (майданчики, бібліотеки, музеї, театри).

При більш детальному розгляді мікрорайонів із точки зору туризму, культури, рекреації і спорту було виявлено сильні і слабкі сторони кожного із них, а з врахуванням візії Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва сформовано специфічні цілі. Такі цілі направлені на усунення існуючих проблем та визначення чіткого напрямку комплексного та інтегрованого розвитку даних галузей.

Ситуація в різних районах

Історичний Поділ – простягається від Поштової площі із виходами на набережну і Труханів острів, до вулиць Верхній та Нижній вал і далі до станції метрополітену «Тараса Шевченка». З іншої сторони мікрорайон обмежений схилами Дніпровських пагорбів та безпосередньо виходом до річки Дніпро:

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Історичний Поділ	найбільш сконцентрована кількість формальних/ неформальних, комунальних та приватних культурних закладів	найбільш навантажений туристами район, в особливості від Поштової площі до вулиць Верхній та Нижній вал	недостатня кількість спортивної інфраструктури в кварталах району	мікрорайон із нерозкритим повним потенціалом навколишніх природних ресурсів (схили, набережна, Труханів острів, водний транспорт)

Подільсько-Куренівська промислова зона (перешийок) – територія в якій присутня велика кількість виробничо-господарських приміщень, простягається від межі історичного Подолу до Кирилівського гаю:

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Подільсько-Куренівська промислова зона	має ряд представників креативних індустрій і є хорошою базою для розвитку неформальної культури	отримує значно менше туристів за історичний Поділ, але має кілька точок, що можуть стати «магнітами»	недостатня кількість спортивної інфраструктури та інфраструктури для базової	територія дуже забруднена за рядом показників (див. розділ екології) і не є привабливою наразі до рекреації і відпочинку

		(наприклад, замок Ріхерта)	фізичної активності	

Куренівка і Антифіївка (до залізниці):

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Куренівка і Антифіївка	основною домінантою району є Кирилівська церква (спадщина ЮНЕСКО), також є комунальна культурна інфраструктура	за рахунок Кирилівської церкви та частково стадіону «Спартак» цей район отримує, але неповну увагу туристів. Цей потенціал може розкриватися ще	враховуючи тип забудови мікрорайону кількість об'єктів може бути трохи вищою, але якість і доступність має суттєво покращитися (реконструкція і відкриття стадіону «Спартак»)	на території присутні кілька парків і скверів, ревіталізації підлягають струмки і озера

Замковище, Мостицький масив, Сирецький дендропарк:

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Замковище і Мостицький масив	наразі присутні лише громадські ініціативи та комунальні культурні заклади. Цієї кількості і якості для мікрорайону недостатньо	майже відсутній	через нерівномірний розподіл та незадовільний стан спортивної інфраструктури спортивні сервіси обмежені	значну частину району займає дендропарк Сирець та парк Сирецький гай. Мають потенціал до спортивного використання

Виноградар, Вітряні гори:

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Виноградар і Вітряні гори	досить багато комунальних культурних установ. Необхідне якісне програмне наповнення та мережування із центральними установами	мінімальний, в мікрорайоні є урочище Крістерів, що може бути локальним туристичним «магнітом»	мікрорайон має значну кількість спортивних комунальних майданчиків, але їх стан більше ні на 40% незадовільний	в мікрорайоні є різноманітні локальні рекреаційні об'єкти – парки, сквери, урочища і озера. Їх благоустрій покращить забезпеченість мешканців якісним рекреаційним ресурсом

Північно-західна частина Подільського району м. Києва межує із лісо-парковими зонами і сполучається за межами району із Пуща-Водицею. Цей зв'язок є стратегічним із точки зору туризму, спорту та рекреації. За сприятливого сценарію в цьому районі також можуть реалізовуватися культурні проекти такі як фестивалі під відкритим небом, арт-резиденції.

2.3.2.3 ПІД-ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Основні цілі концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва по відношенню до культури, спорту, туризму та рекреації це «Прогресивний район» та «Висока якість життя». За умови виконання такого сценарію весь район має бути охоплений мережами спортивних і культурних об'єктів, що працюють міжсекторально. В районі наявна розгалужена мережа природних об'єктів із необхідною відпочинковою інфраструктурою і підходами до них. Гості району із легкістю знаходять сценарій відпочинку до душі і легко пересуваються між мікрорайонами.

Під-ціль	Сфера дій
Запроваджено сталий міжнародний туризм	Створити стратегію управління місцями туристичного тяжіння.
	Диверсифікація туристичних сценаріїв у Подільському районі м. Києва
	Включення культурної та подієвої стратегій Подільського району м. Києва до дискурсу міжнародного співробітництва і мережування.
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Розвиток бібліотек як ком'юніті/культурних центрів для інтеграції громади.
	Регулярна та близька мережа спортивної інфраструктури.
	Промоція приватно-публічних партнерств в сферах спорту, культури і рекреації.

2.3.2.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Відповідно до цінностей проекту, Подільський район м. Києва культивує рівні можливості для мешканців, дбає про спадщину та примножує культурні ініціативи.

З огляду на ряд мікро і макротрендів (України і західних держав-сусідів) у сферах спорту, культури, туризму, рекреації було зафіксовано ряд висновків і необхідних дій, що лежать в основі успішного, збалансованого району.

Туризм

У туристичних і трендових районах європейських столиць, як Берлін, Осло, Відень, Хельсінкі розвиток стратегії щодо «відпочинкових» галузей (туризм, рекреація, спорт, культура) не ділиться для туристів та для містян – вона має відповідати вимогам обох.

Із точки зору просторового вираження дій щодо туризму, то вибудовуються сценарії для різних соціальних груп, а також для мікрорайонів із власними особливостями. Так вдається розосередити наплив туристів по різноманітним точкам тяжіння: пам'яткам, паркам, набережним, стадіонам, театрам, тощо.

Для підтримання мобільності туристів між різними мікрорайонами необхідно організувати мережу сталої мобільності, яка включає в себе не тільки туристичний і громадський транспорт, а також і систему байк-шерінгу, «зелених коридорів», пішохідних «коротких шляхів». Це дасть змогу і маломобільним групам населення діставатися бажаної точки в короткий час.

Важливо встановити і підтримувати ефективні механізми статистики і моніторингу кількості туристів та із самого початку сфокусуватися на створенні

доданої вартості туризму, аніж на збільшенні кількості туристів «короткої ланки».

В рамках розвитку району туризм має бути не окремою індустрією, а інтегрованим каталізатором розвитку району. Туризм – це можливість швидше переформувати район у відповідності до візії проекту.

Великою мірою успіх туристичної стратегії Подільського району буде полягати у віднайденні балансу між локальними мешканцями і туристами. Тому підхід в створенні умов для локальних мешканців як тестувальників туристичних сервісів є ефективним.

В основі стратегії туристичного розвитку Подільського району має бути полівекторність. Тому необхідно зафіксувати ряд тематичних сценаріїв, що мають потенціал до розвитку:

- історико-культурний (популярні пам'ятки мистецтва і архітектури);
- подієво-культурний (події, що відбуваються або в закладах, або в публічних просторах, що пристосовані до цього і мають чіткий регламент до подій);
- бізнес туризм (організація і проведення міжнародних та національних подій, конгресів, конференцій – потребує відповідної інфраструктури);
- пізнавальний туризм (тематичні, авторські, кураторські екскурсії, що знайомлять не лише із найбільш давніми частинами району);
- мистецький туризм (відвідування експозицій, галерей, приватних зібрань);
- рекреаційний туризм (зелений – ліси, сквери, парки; водний – водні види активностей);
- спортивний туризм (проведення змагань, спортивних фестивалів, дитячих та юнацьких ігор).

Ці сценарії можуть бути застосовані відповідно до контексту мікрорайону, наявної інфраструктури та природнього ландшафту.

Для реалізації концепції про створення доданої вартості для туристів з метою підвищення якості відпочинку та середнього чеку і контролем кількості туристів необхідно зосередитися на сформованих під кожен сценарій розгалужених ланок споживання.

В той самий час необхідно розробити, ввести і підтримувати комплексну систему збору первинної та вторинної інформації про туристів із метою моніторингу динаміки ринку. Це дозволить тримати під контролем бажане число туристів і не допускати критичних та кризових сценаріїв, які сьогодні можна спостерігати на вулицях Венеції, Барселони, Дубровника, Амстердаму і багатьох міст, які починають страждати від туристів, та можуть втратити власну первинну ідентичність і привабливість через них.

З точки зору розвантаження історичного Подолу і переведення потоків туристів до:

- креативних постіндустріальних зон,
- зелених схилів над Дніпром,

- важливих рекреаційних зелених зон Куренівки,
- водних просторів навколо затоки Гавань,
- природніх озер та далі до Пущі-Водиці.

Необхідно створити умови для сталої мобільності, безбар'єрного переходу через вулиці Нижній і Верхній вал, проходу через промислову Подільсько-Куренівську зону, переходу через залізницю на Куренівці та виходу через Антифіївку до озер Виноградаря. За таких умов переміщення туристів буде безбар'єрним. Також всі соціальні групи гостей отримають рівні можливості пересування.

Заходи що підтримки сталого розвитку туризму в Подільському районі м. Києва:

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Облаштування інклюзивного центру туристичної інформації.
Поштова площа	Реорганізація публічного простору, враховуючи те, що локація буде вузловою відправною точкою для ряду пішохідних/бігових/велосипедних маршрутів в напрямках Труханового острову, Володимирської гірки, набережної, історичного Подолу, нових пізнавально-розважальних річкових маршрутів.
вулиця Сагайдачного	Регулювання максимально дозволеної гучності вуличної музики для кафе, дизайн гайдбуку подій для вулиці, повна пішоходизація.
вулиці Верхній і Нижній вал	Облаштування людиноорієнтованих пішохідних переходів через Вали для подовження наявних туристичних маршрутів з історичного Подолу. Обмеження швидкісного режиму для збереження чистого та привітного міського середовища до користувачів. Додатково облаштована система навігації та вказівників для нових історико-культурних та туристичних маршрутів.
Музей Чорнобиля – Контрактова площа	Закінчення реалізації проекту інклюзивного простору Контрактової площі, надання Гостинному двору змішаного використання (соціальна, комунальна, економічна функції). Посилення складової Музею Чорнобиля через просторові та непросторові рішення: діджиталізація ресурсів, навігація в просторі, багатомовність матеріалів, підхід сторітелінгу.
Замкова гора, Пейзажна алея, алея художників	Ревіталізація занедбаних ділянок для кращого сполучення між вернім та нижнім містами із особливою увагою до збереження зелених насаджень та екосистеми.
Гавань	Підтримка та подальший розвиток існуючої ініціативи «туристичний маршрут Коло Подолу» в межах Історичного Подолу. Влаштування водної спортивної станції в зоні устя затоки Гавань для надання доступу до води туристам і локальним мешканцям, продовжуючи концепцію активної і доступної набережної.
вулиця Нижньоюрківська, гора Юрковиця	Підтримка контрольованого та безпечного розвитку локального хабу андерграунд культури відповідною інфраструктурою (комунікації, транспорт), подієвими майданчиками. Облаштування вузлового субцентру – Музею сучасного мистецтва // мультифункціонального центру на базі Заводу Ріхерта
Куренівсько-Подільська промислова зона	Підтримати доступні до оренди робочі місця/майстерні для майстрів, людей з креативного класу, які фокусуються на мистецтві, пост-промисловій ревіталізації. Запровадження канікул на податок на землю.

Кирилівський гай	Розвиток хабу спадщини ЮНЕСКО – церква в комплексі з парком: - діджиталізація, двомовність, навігація, сторітелінг в дизайні, проведення тренінгів для персоналу - паркова інфраструктура, що доповнює ансамбль пам'ятки ЮНЕСКО, але також яка слугує атракцією сама по собі (функції прогулянкової зони, активного відпочинку). В такий спосіб можливо розширити аудиторію комплексу серед локальних мешканців.
Куренівська індустріальна зона (вулиця Сирецька)	Влаштування постіндустріального природного парку (приклад Gleisdreiecke у Берліні), як субцентру минулої індустрії у районі.
Парк Дубки, Дендропарк Сирець	В рамках дозволених регламентами об'єктів додати нову спортивно-рекреаційну інфраструктуру (для бігу, лижного відпочинку, велоруху, скандинавської ходьби) – пункти прокату, покриття/треки, навігація, комунікація/дизайн/маркетинг.
Парк Кинь-Грусть, резиденція Крістера	Створення і підтримання мережі природно-історичних об'єктів – озера, парки, садиба із метою створення території із власним наративом. Такий субцентр активуватиме дослідження і відкриття незнайомих куточків Подільського району серед місцевих і туристів. Облаштування «зелених діагоналей» від Поштової площі до парку Кинь-Грусть та Берковецького кладовища, як основної туристичної, чистої пішохідно-велосипедної артерії через район.
Виноградар	Спільний концептуальний розвиток Синього та Блакитного озер в рамках ідеї «острів природи у місті», включаючи територію між ними, яка наповнюється об'єктами відпочинку та рекреації. Розвиток зони озер, як стартового пункту для спортивної активності в напрямку територій Пуща-Водиця.

Для досягнення цілі високого рівня життя мешканців району в частині культури, спорту та відпочинку слід враховувати такі моменти, які забезпечують наступні стандарти.

Культура

Культурну програму Подільського району м. Києва необхідно формувати, враховуючи різні вікові та зацікавлені групи. Це в свою чергу вказує на необхідність комплексного бачення «карти» культурних гравців району. Тобто розглядати комунальні установи в комплексі із громадськими та приватними в рамках ширшого розуміння культурної діяльності.

Застосування принципу міської гнучкості (urban resilience) дозволить уникнути виключно додаткового будівництва нових об'єктів і сконцентруватися на заповненні критично недоукомплектованих районів, а також на проектній кооперації різнопрофільних ініціатив із різних мікрорайонів.

Створення єдиної мережі культурних об'єктів дозволить пожвавити культурні зв'язки не тільки між «провідними» організаціями району, але і із культурними організаціями мікрорайонів. Таким чином, планується знизити рівень маргіналізації в окремих «порожніх» з культурної точки зору районах (Куренівка, Антифіївка).

В рамках моніторингу Українського культурного фонду було виявлено присутність українських учасників лише у 16 із 28 європейських культурних мереж. Це вказує на необхідність промоції локального культурного продукту на

міжнародній арені. Таким чином в районі із часом будуть з'являтися нові проекти міжнародного співробітництва, що зав'язані саме на прямих зв'язках із культурним партнером, а не на підтримці виключно посольств або фондів.

Вже сьогодні серед усіх районів Києва Поділ виділяють, як один із найбільш креативних і прогресивних із точки зору сучасної культури. Це відбувається на тлі іншого факту, що в межах Подільського району друга за кількістю серед районів Києва пам'яток архітектури. На Поділ йдуть за старовинною, традиційною київською історією. Додатково до цього Поділ має ряд культурних локальних установ, що працюють і обслуговують саме локальних мешканців.

Керуючись обраним принципом розвитку культурного вектору, виникає необхідність у:

- формуванні якісного культурного продукту, що використовує як минуле так і сьогодення Подільського району м. Києва,
- донесенні цього продукту до мікрорайонів в доступній і інтерактивній формі,
- підтримці кращих лідерів культурного сектору в міжнародній кооперації з метою нанесення Подолу на культурну карту Європи.

Ці основні цілі можуть бути досягнуті через чотири основні кроки:

1. Мережування культурних установ Подільського району м. Києва – відбувається із метою донесення якісного культурного продукту через колаборації і партнерства на місцях у мікрорайони (із трендового історичного Подолу донести до Виноградаря, Антифіївки тощо)

Приклад

Кілька незалежних мистецьких центрів об'єдналися в рамках спільного культурного проекту, що відбувався на території історичного Подолу. Цей проект називався «Коза» - від традиції «водити козу» із місця на місце. Шлях Кози проходив визначеним маршрутом через культурні установи де на відвідувачів чекала та чи інакша культурна активність. До маршруту було включено не тільки приватні заклади культури, але й муніципальні, що дозволило встановити нові зв'язки між гравцями сектору і адресувати події ширшій аудиторії, включаючи літніх людей, дітей, людей низького матеріального достатку.

Через створення єдиної платформи культурних ініціатив Подільського району і впровадження програмних напрямків її дії буде можливо досягнути через обміни ефекту «вирівнювання» культурного фону або наявності культурних сервісів для локальних мешканців. Показовим прикладом актуалізації муніципальної культурної установи через якісно новий підхід є бібліотека імені Валі Котика, що на базі покращених інфраструктурних умов приміщення можуть запропонувати ширший спектр послуг для різних вікових груп аніж інша середньостатистична бібліотека району.

Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва, бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

2. Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва,

бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

Основні лінії культурної стратегії:

- *культивація різноманіття культурних проявів із постійним підвищенням їх якості,*
- *відповідність програмного наповнення подій світовому контексту кожного із секторів,*
- *культура доступна кожному.*

3. Промоція власного потенціалу – розробка комплексної культурної стратегії Подільського району, що допоможе прокомунікувати саме із необхідною цільовою аудиторією ключові повідомлення.

4. Для збільшення подій на районі пропонується сформувати комітет культурних радників при департаменті району, до якого увійдуть фахові представники вітчизняного культурного сектору.

До переліку тих локацій, на яких має відбуватися відбір пропонується включити:

1) Поштова площа та Контрактова площа;
2) Рибальський півострів – парк Моряків, нова сцена;
3) Дніпровська набережна;
4) Юрковиця і промисловий радіус – регуляція гучності, організація потоків відвідувачів, заходи безпеки;
5) Кирилівський гай – зона пам'ятки ЮНЕСКО // події відповідного спокійного та класичного форматів.

Нової комплексної культурної функції на базі мікрорайонів можуть набувати в першу чергу бібліотеки. Із метою ефективного менеджменту і комунікації всередині району може бути доцільним створити 2-3 ключових ком'юніті центри (історичний Поділ, Виноградар, Куренівка) навколо яких буде далі відбуватися радіальна комунікація і менеджмент прилеглих культурних установ.

Локація	**Захід/активність**
Набережна	Забезпечити 1-2 подієвих майданчиків, що поєднуватимуть пішохідну частину із водою, та відповідатимуть загальній концепції набережної для пішоходів.
Гавань – парк Моряків	Створення подієвого майданчику «трансформера» що протягом року слугуватиме як комунальною сценою для локальних мешканців, так і для знакових культурних подій району.
Воздвиженка	Активація приватного культурного осередку через пожвавлення пішохідного сполучення між верхнім та нижнім містом. Завершення реконструкції комплексу Пейзажна алея та сходи.
Верхній та Нижній вали	Підтримка локальних низових ініціатив в процесі переосмислення будівлі автостанції Поділ.
вулиця Нижньоюрківська	Підтримка розвитку кластеру нічної андерграунд культури.
Завод Ріхерта	Створення сучасного центру сучасного мистецтва на Подолі з допоміжними функціями – громадські простори, конференц зали, заклади харчування тощо.

Куренівсько-Подільська промислова зона	Створення умов для ревіталізації промислових об'єктів в інфраструктуру для культурних, корпоративних, соціальних подій.
Житловий масив Куренівка	Створення 2-3 сучасних міждисциплінарних культурних центрів, враховуючи нерівномірне покриття культурних установ і бібліотек.

Спорт

Спорт і фізична активність в більшості країн Європейського Союзу вже не є виключно дисципліною в шкільній програмі. Натомість зайняття спортом мешканців є індикатором здорового міста. Тому загальнодоступна можливість займатися спортом є запорукою базової цінності – здоров'я.

Різноманітне представлення видів спорту в публічних просторах, зелених зонах, вулицях є основою для збалансованого спортивного району. Додатково можуть бути передбачені загальноміські об'єкти за умови їх завантаження локальними користувачами у періоди вільні від офіційних подій. Ціноутворення і дизайн мають відповідати умовам інклюзивності для малозабезпечених та маломобільних груп населення.

Пов'язаність спортивної інфраструктури із природнім контекстом району (парки –лижі, біг, туризм, орієнтування, фітнес; озера і ріки – плавання, водний спорт) дозволить створити сталу і нешаблонну спортивну модель району.

Із метою створення умов для достатньої фізичної активності відвідувачів і мешканців району необхідно реалізувати три ключові принципи:

- насичення мікрорайонів мало- та середньогабаритною спортивною інфраструктурою (воркаут зони, столи для настільного тенісу, ігрові мінімайданчики),
- мережування спортивних точок для циклічних видів спорту (біг, плавання, лижі, велосипед, ролери, ролики), що веде до створення сітки маршрутів в районі,
- створення ключових спортивних субцентрів, що ведуть до створення спеціалізованих осередків у мікрорайонах. З огляду на інтегрований аналіз із представниками інших секторів (економіка, містопланування) було встановлено можливі варіанти таких проектів:

а) станція водного спорту в затоці Гавань,

б) розширення і відновлення спортивного комплексу Спартак,

в) створення локального спортивного центру, що покриє радіус схилів над Дніпром і Труханового острова,

г) легкоатлетичний манеж в районі вулиці Маршала Гречка,

ґ) поліспортивний центр на одній із зелених зон – Сирецький парк, Виноградар, урочище Кинь-Грусть.

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Інтегрування спортивний об'єктів малої та середньої форми у публічні простори, що розміщені у шаховому порядку у кварталах.
Поштова площа	Влаштування відповідної інфраструктури вузловій точці із якої розходитимуться різного роду спортивні маршрути.

Гавань, територія набережної, зона валів	Облаштування зони водного спорту, плавучої станції в якій локальні мешканці і туристи можуть практикувати в цих видах.
Набережна	Резервування ділянок під гнучкі сценарії вуличного спорту без капітальних втручань у конструкції.
Юрковиця	Розвиток осередку вуличного та андерграунд спорту (стрітбол, паркур, воркаут, хіп-хоп)
Подільсько-Куренівська промислова зона	За прикладом заводу Тетрапак культивувати створення ігрових майданчиків, танцювальних студій, скейтпарків на базі старих промислових зон.
стадіон Спартак	Ревіталізація стадіону, як головної спортивної арени району, що може приймати ігрові, атлетичні змагання національного та міжнародного рівнів.
Кирилівський гай	Додання охайної інфраструктури, що не суперечить стилю зони спадщини ЮНЕСКО, але культивує активне використання даної зеленої зони (біг, скандинавська ходьба, лижі, прокат роликів).
Куренівська промислова зона	Активний парк (за аналогією до проекту Gleisdreiecke у Берліні), що з'явився на місці промзони.
житловий масив Куренівка	Створення 2-3 поліспортивних центрів із відкритими і доступними майданчиками для усіх груп населення (див. карту).
ДПТ Гречка	Зведення накритого легкоатлетичного манежу для любительського локального та міського спорту.
озера Блакитне і Синє	Розміщення вузлової спортивної станції в якій стартують в фінішують різноманітні маршрути активності (фітнес, кросс, вело, лижі, біг)

Рекреація і відпочинок

Для більш збалансованого і неспішного проведення часу у Подільському районі м. Києва важливо використовувати весь наявний природній потенціал і ресурс. Прогулянкові і фітнес маршрути мають проходити наскрізь район і створювати доступну мережу із необхідною інфраструктурою.

Створення мережі зелених зон і встановлення типів активності у них із відповідною інфраструктурою дозволить надати усім мешканцям і гостям району рівні можливості рекреації без залежності від місця проживання.

Комплексний підхід до теми рекреації в Подільському районі м. Києва передбачає вирішення наступних питань:

1. Відкриття доступу до закритих природних зон (якщо це не суперечить охороні особливих зон).
2. Мережування рекреаційних зон і метою надання можливості вільно переміщуватися із однієї зони в іншу або за допомогою елементів вуличної сітки із відповідними зеленими вкрапленнями.
3. Розробити ієрархію можливого втручання і влаштування благоустрою для відвідувачів у природніх рекреаційних зонах.

Тип А – виключно акуратне втручання у вигляді різнопрофільних мощень для різних видів відпочинку (прогулянки / біг / скандинавська ходьба / велодоріжка) в об'єктах особливого природного режиму.

Тип Б – насичення невеликих парків і скверів додатковими стаціонарними спортивними майданчиками помірної активності (настільний теніс / воркаут зони / мотузкові парки / зона барбекю / альтанки).

Тип В – ключові природні об'єкти, що мають найвищу можливу ступінь активності і відіграють важливу роль в житті району.

4. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

5. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

2.3.3 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

2.3.3.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

В Подільському районі м. Києва мають бути впроваджені принципи «Здорового міста».

«Здорове місто» — це місто, де постійно створюються нові та розвиваються старі фізичні та соціальні простори, розширюються способи використання цих спільних ресурсів.

«Здорове місто» має на меті: створити сприятливе для здоров'я середовище, досягнути високої якості життя, забезпечити основні санітарно-гігієнічні потреби, забезпечити доступ до медичної допомоги (WHO).

Реалізація цілей здорового міста відбувається шляхом впровадження 5 основних принципів планування та управління здоровими містами (Шанхайський консенсус щодо здорових міст, WHO, 2016)

1. Інтегрувати охорону здоров'я як основний аспект у всіх політиках: визначити пріоритетні політики, що створюють синергію між політиками охорони здоров'я та іншими міськими політиками та залучити усіх відповідних суб'єктів до містобудівного планування на основі партнерства;

2. Націлитись на всі – соціальні, економічні та екологічні – детермінанти здоров'я: впровадити принципи інтегрованого розвитку територій та політики, які зменшують бідність та нерівність, захищати права людини, розвивати соціальний капітал та інклюзію, просувати стале використання міських ресурсів;

3. Сприяти сильній громадській активності: впроваджувати інтегровані підходи до промоції здоров'я в школах, на робочих місцях та в інших містах масового чи постійного користування; підвищити грамотність в питаннях здоров'я; використовувати знання та пріоритети мешканців за допомогою соціальних інновацій та інтерактивних технологій;

4. Переорієнтувати медичні та соціальні послуги на рівність: забезпечити справедливий доступ до публічних сервісів та впровадити концепцію універсального доступу до охорони здоров'я;

5. Впровадити систему збору даних та оцінки рівня добробуту, факторів, що впливають на стан здоров'я: використовувати цю інформацію для покращення як політик, так і їх впровадження, з особливим акцентом на нерівність – та підвищити прозорість та підзвітність.

2.3.3.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Тягар хвороб

Першість у хворобах («Burden of disease», WHO) в Україні несуть серцево-судинні захворювання (ССЗ) – 35,4% від суми потенційних років життя мешканців, втрачених з причин передчасної смертності або непрацездатності. (DALYs, «Global Burden of Disease Study 2017»).

Головні інструменти профілактики ССЗ – перш за все фізична активність (від 8000 кроків на день, WHO) а також відмова від паління та вживання алкоголю, збалансоване харчування та співпраця з лікарем первинної допомоги.

Лікування випадків серцево-судинних захворювань складає близько 30% питомої ваги всіх госпіталізацій і суттєво навантажує систему стаціонарного лікування. Смертність від ССЗ, яку можливо було б уникнути при доведенні показників до середньоєвропейських – мінімум 760 мешканців Подільського району м. Києва на рік, 2 подолянина в день. Ефективна профілактика може скоротити кількість випадків смертності по ССЗ до 4 разів.

Простір що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки

Сьогодні весь вуличний простір Подільського району м. Києва стримує фізичну активність містян, аж до повної недоступності для найменш мобільних груп. Простір спроектовано за застарілими радянськими будівельними нормами. Пішохідні маршрути та житлові масиви району розірвані підземними переходами (12 на території, 3 на межі району), довгими ділянками вулиць без пішохідних переходів, залізничними шляхами та промисловими зонами, публічні простори не мають інфраструктури для довгого перебування протягом дня.

Пониження бордюрного каменю на пішохідних переходах в районі точкове. До існуючих понижень не підведена зливова каналізація, що створює восени та взимку наповнені водою додаткові перепони для руху.

Система планування тротуарів та відведення дощової води з дахів, низька якість поверхні тротуарів та відсутність ефективної системи прибирання сприяють ожеледиці на поверхні тротуарів взимку. Це робить простір небезпечним для пішоходів та знижує фізичну активність містян до можливого мінімуму.

Спортивно-розважальна інфраструктура району представлена інфраструктурою для спорту високих досягнень (стадіон «Спартак»), спортивними комплексами в школах, закритими для користування мешканцями та типовими спортивними майданчиками різних періодів у дворах.

Інфраструктура дозвілля для дітей обмежена формами дитячих майданчиків. Підлітки виключені з користування публічними просторами, немає інфраструктури фізично-розважальної активності та вуличних видів

спорту та соціальної активності, на яку є запит (велодоріжки, столи для малого тенісу, майданчики для баскетболу 3х3, мініфутболу, рампи для велосипедистів та ролерів, майданчики для соціальних танців).

Модель мобільності в місті сприяє автомобілізації, що призводить до суттєвого зниженню рівня фізичної активності автомобілекористувачів, сприяють збільшенню ваги та підвищенню тягарю ССЗ.

Якість життя

Базовими параметрами оцінки якості життя в районі є чистота повітря, питної води, ґрунту та локальні температури на території району.

Погану якість питної води в кранах вважає гострою особистою проблемою 33% мешканців Подільського району м. Києва (KANTAR, 2019);

41% мешканців району вважають, що повітря стало гірше, 22% вважають, що це є для них особистою проблемою (KANTAR, 2019).

Головним джерелом забруднення повітря є автомобільний транспорт, насамперед затори на дорогах. Не впроваджується стратегія сталої мобільності міста – основний інструмент зниження автомобільних викидів шляхом пріоритизації велопішохідного руху та обмеженню автомобілекористування в місті.

Вся територія публічних просторів району має локальні джерела пилезабруднення:

- газони, розташовані вище рівня тротуарів, що призводить до змивання землі на тротуари і далі на дороги;
- ділянки відкритого ґрунту, не захищеного газоном, мульчою або грунтопокривними рослинами.

Використання піскосуміші для очищення доріг взимку призводить до піщаного поземку навесні. Робота з джерелами пилезабрудненням в районі не ведеться.

Збір даних про локальну температуру на території району не ведеться. Стратегії пониження температури в публічних просторах на території району немає. Підвищення середньодобових та пікових температур є глобальним трендом з прогнозом на подальше зростання.

Систематичне вивезення опалого листя з зелених зон веде до виснаження ґрунту та негативно впливає на стан дерев та інших зелених насаджень.

Промоція здоров'я

Промоція здорового образа життя в районі ведеться шляхом публікації інформаційних матеріалів в закладах охорони здоров'я. Навчальний курс «Основи здоров'я» в школах є обов'язковим предметом з 1 по 9 клас.

Організовані оздоровчі активності в публічному просторі не проводяться. Приватні компанії та організації до промоції здоров'я не залучені.

Доступ до систем санітарії та гігієни

На території району розташовано 17 бюветних комплексів комунального підприємства «Київводфонд» (16 працює). Інших джерел доступу до безкоштовної питної води в районі немає.

На всій території Подільського району м. Києва розташована одна працююча безкоштовна публічна вбиральня комунального підприємства «Київводфонд» – в Куренівському парку. Функцію публічних вбиральнь виконує приватний бізнес: переважно заклади громадського харчування.

Житло району забезпечено централізованим водопостачанням. Централізовані каналізація та постачання гарячої води забезпечені на 100% території з багатоповерховою забудовою.

Доступ до системи охорони здоров'я, лікування та паліативної допомоги

Згідно із Законом України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» в Україні запроваджується модель фінансування закладів охорони здоров'я з єдиним національним закупівельником та універсальним фінансовим доступом. Реформа скасовує модель утримання закладів охорони здоров'я органами місцевого самоврядування за кошти субвенції з державного бюджету; відбувається перехід на прямі контрактні відносини між автономними муніципальними закладами охорони здоров'я (у формі комунальних некомерційних підприємств) та Національною службою здоров'я України в обсязі згідно наданих медичних послуг.

Зміни вже відбулись на рівні первинної медичної допомоги, з 2020 року за законом зміни вступають в дію для всіх ланок медичної допомоги.

Функція органів місцевого самоврядування – забезпечувати доступність та наявність обладнання в закладах охорони здоров'я, що їм належать.

Мережа закладів охорони здоров'я в районі характеризується надлишковими площами приміщень та земельних ресурсів.

Первинна медична допомога (первинна медична допомоги, сімейні лікарі, терапевти, педіатри)

Головними KPI первинної медичної допомоги для міста Києва є доступність до лікаря та можливість його вибору.

Майже половина населення Подільського району м. Києва не має жодного закладу первинної медичної допомоги в радіусі 500 м від місця проживання. Найбільшу відстань до закладу первинної медичної допомоги доводиться долати жителям приватного сектору в західній частині Подільського району м. Києва, Мостицького масиву, Старого Подолу та Воздвиженки.

Найзабезпеченішими у закладах первинної медичної допомоги є жителі Нового Подолу (ст. м. «Тараса Шевченка»), а також Виноградаря вздовж вулиці Вишгородської. Деякі з них мають доступ мінімум до трьох закладів первинної медичної допомоги.

Спеціалізована та стаціонарна медична допомога

На території Подільського району м. Києва розташовані: 2 центри первинної медико-санітарної допомоги, 1 консультативно-діагностичний центр, 2 дорослих стоматологічних поліклініки та 1 дитяча, шкірно-венерологічний і психоневрологічний диспансери, 3 клінічних лікарні

(включно з однією для дітей) та 2 національних медичних інститути в підпорядкуванні Національної академії медичних наук України.

Всі ці заклади, окрім 2 центрів первинної медичного-санітарної допомоги та консультативно-діагностичного центру, не знаходяться у підпорядкуванні Подільської районної в місті Києві державної адміністрації. Стратегія розвитку мережі закладів стаціонарної допомоги та розробка перспективного плану інтегрованої мережі закладів охорони здоров'я є загальноміською задачею.

Ключовими організаційними KPI закладів амбулаторної допомоги є забезпеченість всім необхідним обладнанням згідно вимог Міністерства охорони здоров'я України та Національної служби здоров'я України, наявність можливості планувати пацієнтами візити та мінімізація терміну перебування пацієнта в медичному закладі

Екстрена медична допомога

На території Подільського району м. Києва немає лікарні з приймальним відділенням, обладнаним згідно сучасних медичних технологій та маршрутів пацієнта.

Доступність екстреної медичної допомоги залежить від завантаженості дорожньої мережі, час доїзду автомобіля екстреної допомоги неконтрольовано підвищується під час пікових навантажень.

Паліативна медична допомога

На території Подільського району м. Києва немає ані закладів охорони здоров'я, що надають паліативну допомогу, ані системи мобільних бригад паліативної допомоги.

SWOT-аналіз

Сильні сторони

Достатні наявні земельні ресурси для створення публічних просторів що підтримують здорові та оздоровчі моделі поведінки: двори, озера, набережна р. Дніпро, малі річки включно з підземними, схили на Старому Подолі;

Безкоштовний доступ до туалету в місцях масового харчування;

Обов'язковий предмет в школах «Основи здоров'я»;

Легкий доступ до артезіанського водного басейну;

50% населення має 500 м доступ до закладів первинної медичної допомоги;

Наявна базова інфраструктура первинної та амбулаторної медичної допомоги, підстанції (міста базування карет) екстреної допомоги;

Наявна базова інфраструктура та земельні ресурси лікарень.

Слабкі сторони

Відсутність інтеграції принципів «здорового міста» в практики планування території;

Відсутність публічних просторів, що задовольняють вимогам до простору, що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки;

Відсутність доступу до питної води на вулицях;

Недоступність території публічних просторів для ММГ;

Низька якість питної води, забрудненість повітря;

Нерегулярність вивозу сміття;

Відсутність системи організації та стимулювання публічних оздоровчих активностей на рівні району;

Низький рівень вакцинації;

Низький доступ до послуг первинної медичної допомоги на територіях приватної садибної забудови;

Застарілість інфраструктури і обладнання та неорганізованість роботи закладів первинної та амбулаторної допомоги;

Надлишок площ закладів охорони здоров'я (до 50%), великі витрати на утримання;

Відсутність закладів та мобільних бригад паліативної допомоги;
Відсутність сучасних приймальних відділень в лікарнях на території.

Можливості

Можливість розгортання системи зелених велопішоходних коридорів в місті Києві;
Можливість швидких рішень: тимчасова інфраструктура здоров'я в дворах, зниження бордюрних каменів на пішохідних переходах;
Демонополізація послуг з утримання територій;
Запуск оздоровчих активностей: клуби вуличного бігу, руханок, йоги та ін;
Відкриття доступу до оздоровчої інфраструктури шкіл та інших комунальних закладів в час, коли немає навчання;
Впровадження системи роздільного збирання сміття ;
Розвиток наявних ЦПМСД та КДЦ як медичних хабів для приватного бізнесу;
Запуск мобільних паліативних бригад як основного інструменту паліативної допомоги;
Можливість використання надлишкових площ закладів охорони здоров'я.

Загрози

Глобальний тренд на підвищення температури, що негативно впливає на обсяг зелених насаджень та витрати на полив;
Тренд на підвищення автомобілізації;
Негативний вплив глобального потепління на обсяг водного ресурсу Дніпра та Десни;
Зношеність системи централізованої каналізації та водопостачання;
Переповненість сміттєвих полігонів;
Відтік медичного кадрового ресурсу;
Спалахи інфекцій з недостатнім рівнем колективного імунітету.

2.3.3.3 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО ЦІЛЕЙ

«Здорове місто» — у всіх політиках	Налагодити комунікацію між Київським центром громадського здоров'я, районною та міською владою. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження розпорядчих актів району та міста. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження технічного завдання на проектування публічних просторів. Розробити план впровадження принципів «Здорового міста» в існуючі розпорядчі акти району та міста.
Доступність публічного простору на всій території району	Розробити інтегровану карту перепонів різного типу в публічному просторі району *(підземні переходи, місця відсутності понижень бордюрного каменю, довгі ділянки вулиць без пішохідних переходів тощо)* а також під'їздів будинків, де мешкають містяни з інвалідністю. Скласти районний план усунення перепонів у публічних просторах, пріоритезований за кількістю користувачів території. Розробити план будівництва інклюзивних публічних вбиралень з доступом до питної води в публічних просторах на всій території району.
Рівний доступ до оздоровчих активностей для всіх мешканців	Розробити інтегрований план розвитку інфраструктури для оздоровчих активностей всіх типів в публічних просторах для мешканців будь-якого віку (вуличні види спорту, соціальні танці тощо). Створити муніципального закупівельника організації вуличних активностей оздоровчого характеру.

Забезпечене право на чисте середовище для всіх мешканців району	Розгорнути систему контролю якості повітря, води, пилезабруднення та локальної температури на всій території району Впровадити вплив на якість повітря, води як частину KPI для всіх проектів територіального розвитку району Створити мапу джерел постійного пилезабруднення та розробити план їх усунення. Впровадити нові стандарти утримання територій, демонополізувати надання послуг з утримання територій.
Обсяг і стан зелених насаджень контролюється на всій території району	Впровадити нові правила озеленення, оцінки та утримання зелених насаджень. Створити Зелений кадастр з інформацією про кожну багаторічну рослину в публічних просторах району. Впровадити систему регулярної оцінки дерев окремими рослинами та ділянками ґрунту. Розробити план озеленення публічних просторів району з пріоритезацією згідно середніх локальних температур.
Доступні всі рівні послуг медичної допомоги для мешканців району	Забезпечити рівний доступ до оренди медичної інфраструктури первинної та амбулаторної допомоги району (2 ЦПМСД та КДЦ) для комунальних і приватних закладів ОЗ — модель “медичних хабів” Розробити та впровадити план забезпечення доступності всієї інфраструктури будівель первинної та амбулаторної допомоги для мешканців будь-якого ступеню мобільності. Впровадити системи муніципального безоплатного медичного таксі для найменш мобільних мешканців та мобільних паліативних бригад. Впровадити оцінку зменшення часу доставки пацієнтів каретами екстреної допомоги як один з KPI в плані впровадження системи сталої міської мобільності.
Рівень вакцинації в районі забезпечує колективний імунітет	Впровадження системи контролю недопуску невакцинованих дітей в заклади освіти (з наданням альтернативи у вигляді домашньої освіти).

2.3.4 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО НОВИХ ЖИТЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ

На мапі відображена стратегічна концепція розвитку технічної інфраструктури Подільського району м. Києва на період до 2030 року. Ця концепція розроблена у відповідності з загальною концепцією міського планування та з урахуванням актуального стану інженерних мереж, прогнозних показників щодо змін структури та типів використання земельних ділянок району, міграції та приросту населення.

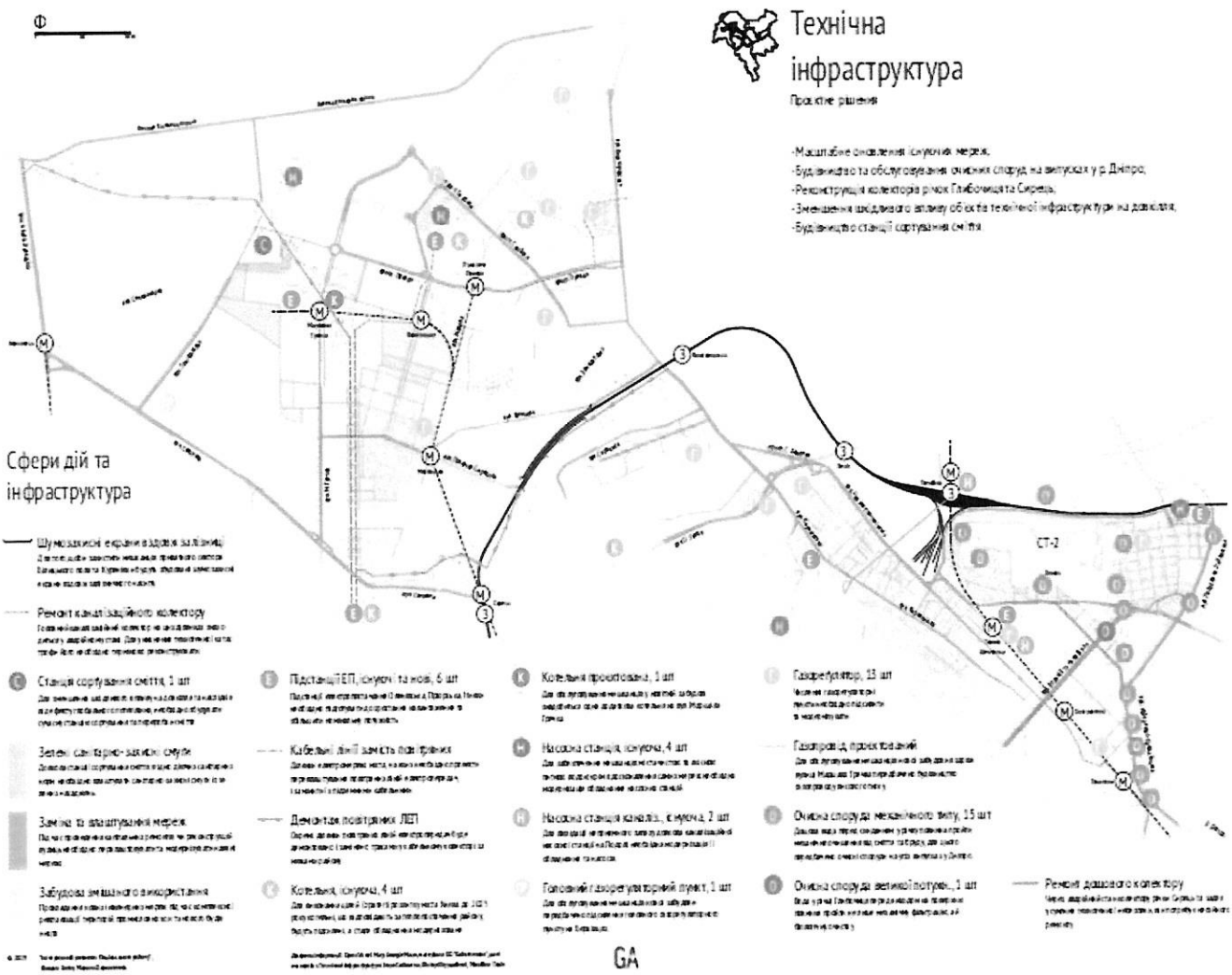

Електро- та теплопостачання

Розвиток систем електро- та теплопостачання спрямовується в першу чергу на реконструкцію існуючих мереж та збільшення пропускної спроможності окремих її ділянок. У зв'язку з тим, що ступінь амортизації об'єктів та мереж теплопостачання на території району складає більше 60%, в період найближчих 10 років повинна бути здійснена повна реконструкція магістральних мереж теплопостачання, реконструкція станції теплопостачання СТ-2 та інших об'єктів мережі.

З метою забезпечення найвищої якості послуг з теплопостачання, досягнення цілей інтегрованого розвитку та забезпечення високої ефективності використання коштів, під час реконструкції повинні бути запроваджені сучасні енергозберігаючі технології. Додатково, під час детального планування подальших проектних робіт з реконструкції об'єктів та мереж має бути досліджено можливість створення нових джерел, які будуть використані для генерації теплової енергії для потреб району.

Реалізація цих заходів призведе до скорочення втрат при транспортуванні тепла, підвищення безпеки населення та зменшення негативного впливу теплоенергетичних підприємств та мереж на навколишнє середовище.

Водопостачання

Система водопостачання є вкрай важливою для забезпечення потреб населення та промисловості. Однак, станом на сьогодні, 25% мереж водопровідних мереж є повністю зношеними, що призводить до аварій та втрат питної води. Водопровідні насосні станції мають знос більш 50% і потребують реконструкції, технології та обладнання системи водопостачання морально та фізично застаріли, що окрім за інші наслідки, обумовлює надмірне споживання електроенергії.

Відповідні заходи з реконструкції та модернізації об'єктів та мережі водопостачання увійшли до Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва.

Водовідведення

Мережа водовідведення в Подільському районі м. Києва, як і у всьому місті, побудована більше 50 років тому, має значний знос, використала свій технічний ресурс і потребує реконструкції. Близько 45% каналізаційних мереж відслужили свій амортизаційний термін та знаходяться в незадовільному або аварійному стані. Застосування застарілих технологій очищення стічних вод та перекачування каналізаційними насосними станціями, насосно-силове обладнання яких вичерпало свій ресурс, є потенційно небезпечним для екологічного стану міста.

З метою вирішення зазначених проблем до концепції включено напрями дій щодо реконструкції та розбудови мережі водовідведення, в тому числі в місцях неканалізованої забудови на території району.

Газопостачання

Розвиток мережі газопостачання в Подільському районі м. Києва запланований у відповідності до стратегії розбудови житлових зон району. Концепцією передбачена необхідність модернізації об'єктів та споруд системи газопостачання, розташованих на території Подільського району м. Києва.

Дощова каналізація

Система дощової каналізації в Подільському районі м. Києва перебуває в аварійному стані. Основні колектори, в котрих протікають струмок Сирець та річка Глибочиця, потребують негайної реконструкції, оскільки наявний стан не дозволяє їм забезпечити відведення поверхневих вод в період злив високої інтенсивності. Окремої уваги заслуговує питання облаштування очисних споруд на випусках води у р. Дніпро.

Розділ «**Комплексні заходи**» (Додаток 2) включає активності, які об'єднують декілька пріоритетних напрямів розвитку.

Оскільки, завдяки вдалому плануванню інженерних заходів в минулі роки, основні магістральні інженерні мережі пролягають вздовж або під основними транспортними магістралями міста, в тому числі на території Подільського району, реконструкцію та капітальний ремонт цих мереж доцільно запланувати під час реконструкції вулично-дорожньої мережі Подільського району м. Києва. На схемі ці ділянки виділені зоною з косим

штрихуванням. Заходи з розбудови дублюючих мереж дозволять створити комфортні умови для проведення профілактичних, планових та аварійних ремонтних робіт, оперативної ліквідації аварійних наслідків.

В рамках ревіталізації промислової зони Подільського району м. Києва, в першу чергу, необхідно здійснити детальну інвентаризацію наявних мереж, оскільки кожне підприємство, яке функціонувало на цій території, мало власну інженерну мережу, під'єднану до центральних міських мереж. У випадку недостатньої потужності або незадовільного стану виявлених резервів, нові інженерні мережі будуть прокладені відповідно до нових вулиць, затверджених детальними планами територій.

Разом з цим, під час розроблення дизайну вулиць необхідно враховувати можливість облаштування мереж відведення дощової води сучасними рішеннями для озеленення з метою утримання вологи у повітрі та зменшення навантаження на колектори під час злив та танення снігу. Те ж саме стосується опрацювання питань використання земель, які будуть вивільнені в результаті демонтажу повітряних ліній електропередач.

У період реалізації Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва також передбачаються заходи щодо визначення розташування та облаштування станції сортування та переробки відходів у Подільському районі м. Києва.

2.4 КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ

2.4.1 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Міська політика у сфері мобільності визначена наступними документами:

- на національному рівні:

Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року[7].

- на міському рівні:

Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року[8];

Генеральним планом розвитку м. Києва та його приміської зони до 2025[9];

Планом сталого розвитку міського транспорту Києва[10];

Програмою економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021-2023 роки[11];

- галузевими концепціями:

Концепцією розвитку велосипедної інфраструктури в місті Києві[12],

Концепцією розвитку паркувального простору в місті Києві та іншими.

Загалом, можна зробити висновок що зазначені документи (крім Генерального плану та Програми економічного і соціального розвитку)

---

[7]Джерело відкритих даних: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80

[8] Джерело відкритих даних: https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf

[9]Джерело відкритих даних: https://kga.gov.ua/generalnij-plan/genplan2025

[10]Джерело відкритих даних: http://documents.worldbank.org/curated/en/640531472066198963/pdf/107108-REVISED-PUBLIC-Sustainable-Urban-Transport-for-Kyiv-June-27-2016-REV.pdf

[11] Джерело відкритих даних: https://dei.kyivcity.gov.ua/content/pproiekt-programy-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvytku-mista-kyieva-na-20212023-roky.html

[12] Джерело відкритих даних: https://drive.google.com/file/d/1HVhQihvyJiBioII8RJSPyO8MCckgq5-W/view

відповідають принципам сталої міської мобільності, проте, для досягнення визначених в них цілей, необхідно пришвидшити динаміку реалізації запланованих заходів.

Мобільність у Києві:

Ріст рівня автомобілізації. Соціологічне опитування Київського міжнародного інституту соціології 2015 року показало, що рівень автомобілізації Києва станом на 2015 становив 213 авт./1000 жителів. За соціологічним опитуванням Київського міжнародного інституту соціології 2017 було встановлено рівень автомобілізації вже 254 авт./1000 жителів.

Збільшення рівня автомобілізації для Києва – явище невідворотнє. При оптимістичному прогнозні станом на 2025 рік рівень автомобілізації буде становити 300 авт./1000 жителів, при песимістичному – 450 авт./1000 жителів.

Середньодобовий коефіцієнт мобільності. Середньодобовий коефіцієнт мобільності киян, в тому числі мешканців Подільського району, становив 1,59 поїздок в будній день за даними соціологічного опитування Київського міжнародного інституту соціології 2015 року[13] та 2,19 поїздок за опитування Київського міжнародного інституту соціології 2017 року[14].

Коефіцієнт мобільності європейських міст є вищим (2,5-3,0). Вищий коефіцієнт мобільності є латентним індикатором соціально-економічної активності в місті – люди мають бажання/можливість кудись вийти крім рутинних задач. Наприклад, маломобільні люди схильні мати робочі завдання вдома аби уникати проблем низької адаптованості міста до їх умов мобільності.

Загалом, динаміка виглядає позитивно і збільшення показника в недалекому майбутньому цілком вірогідне.

---

[13] Опитування мобільності, аналогічне німецькому SrV, було проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у період з 12.12.2014 по 27.02.2015 у форматі телефонного опитування (CATI) за методологією компанії A+C Україна і для розробки транспортної моделі міста Києва та його приміської зони. Було опитано вибіркову сукупність у кількості 1% від кількості мешканців Києва, що склало більше 30 тис. респондентів.

[14] Опитування мобільності, тотожне опитуванню 2015 го року за інструментарієм та квотами, було проведено Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) з 5 по 25 грудня 2017 року у форматі телефонного опитування на замовлення компанії A+C Україна для уточнення загальних показників мобільності містян. Загалом було отримано 3015 успішних анкет.

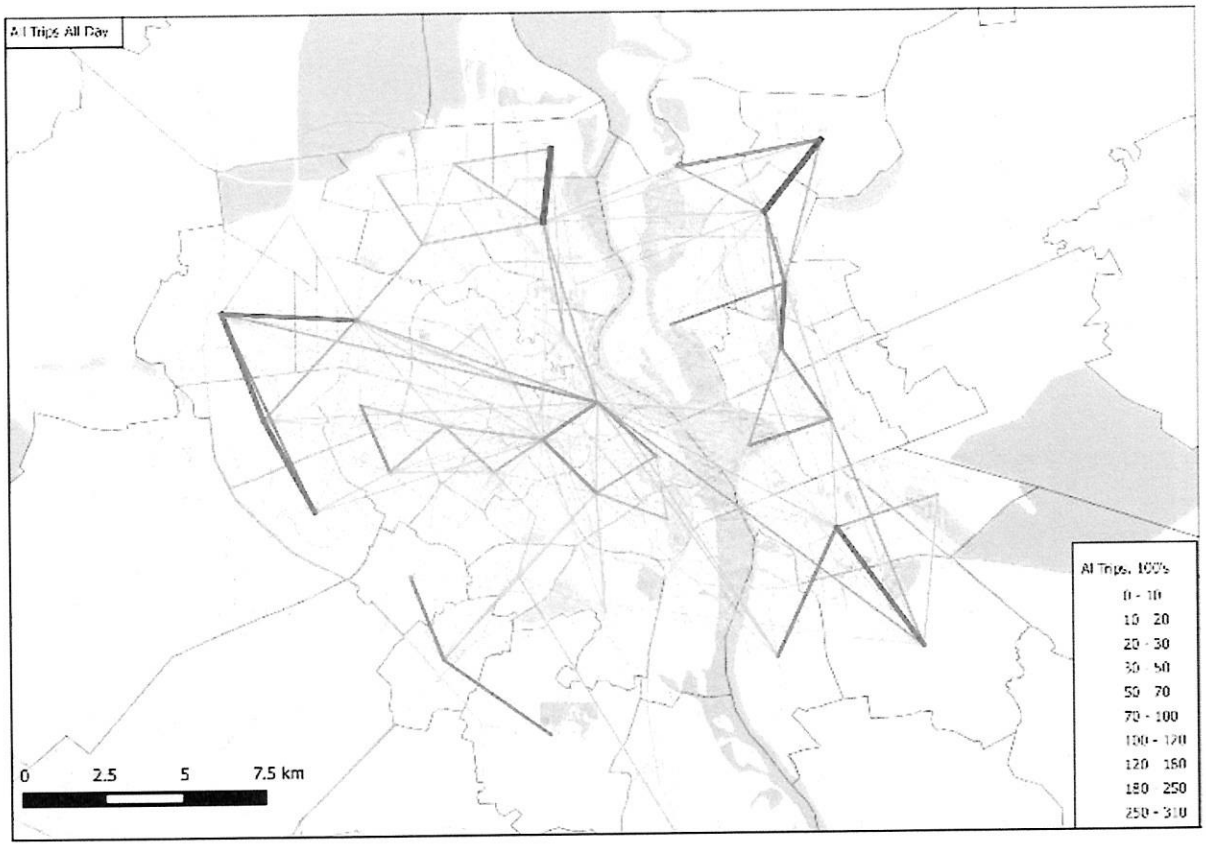

На Рис.2.1. зображені поїздки з пункту відправлення в пункт призначення в м. Києві протягом доби[15].

Маршрути, що сходяться на Подолі та в районі Майдану Незалежності, свідчать про високий попит сполучення різних районів з центром міста. Найбільша кількість поїздок спостерігається на Оболоні, Троєщині та у Святошинському районі.

Мостові переходи є найбільш перевантаженими автомобільним транспортом ділянками вулично-магістральної мережі міста. Добовий попит на північні мостові переходи перевищує їх нормативну пропускну спроможність у 2,3 рази.

Мала кількість мостових переходів, їх перевантаженість автомобільним транспортом, та відсутність у складі найважливіших з них (Міст ім. Патона та Північний міст), систем масових пасажирських перевезень, призводить до утворення значних транспортних втрат на кореспонденціях між ліво- та правобережною частинами міста. Отже, Подільсько-Воскресенський мостовий перехід – важливий інфраструктурний об'єкт, який при ефективному включенні в магістральну мережу та пріоритизації систем масових пасажирських перевезень і велосипедного транспорту може суттєво покращити транспортну ситуацію міста Києва.

Мобільність у Подільському районі м. Києва

На Рис. 3.1. та Рис.3.2. зображено розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району м. Києва станом на 2015 та 2017 рік.

---

[15] **Джерело відкритих даних:** https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf

Кількість поїздок на автомобільному транспорті залишилась незмінною, проте жителі Подільського району м. Києва почали користуватись громадським транспортом на 7% більше. Перехід людей з режиму пішки на режим громадського транспорту може бути спричинений не лише розвитком інфраструктури громадського транспорту. Цей перехід також може бути наслідком деградації пішохідної інфраструктури.

Проте, дійсно, в рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва (SUTP) в 2015 році були розроблені практичні рекомендації щодо оптимізації та реорганізації послуг громадського транспорту. Частина з них були втіленні. Наприклад, нові маршрути громадського транспорту, що проходять в Подільському районі: автобус 119,114, маршрутки 500,502, виділені смуги громадського транспорту, оновлення рухомого складу.

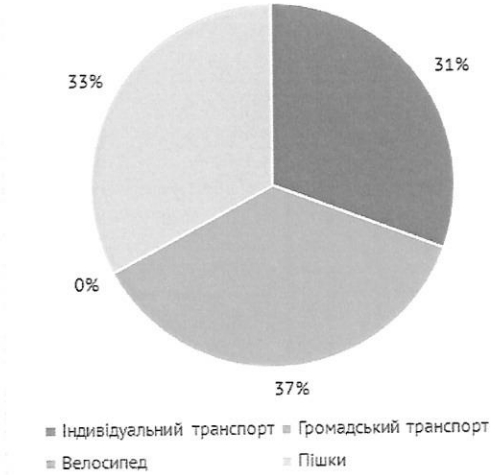

Рис.3.1. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2015 рік

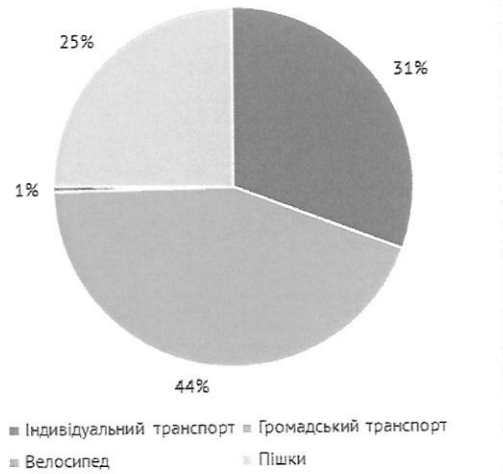

Рис.3.2. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2017 рік

Пішохідна мобільність

Найчастіше обирають переміщення пішки мешканці Подільського району м. Києва віком 7-18 років та віком 61-70+ років. Зазвичай, середньостатистична дистанція, яку люди долають пішки – 500 м. На цю відстань впливає ряд факторів, основними з яких є стан пішохідної інфраструктури та безпека руху.

На всій території Подільського району м. Києва спостерігається незадовільна якість покриття тротуарів, що ускладнює рух маломобільних груп населення (які за різними джерелами становлять 30-50% всього населення[16]), а в зимовий час стає небезпечним через незадовільну якість прибирання криги, буруль та снігу. Паркування автомобілів на тротуарах суттєво зменшує ширину пішохідної зони та погіршує безпеку руху. Це явище поширене на всій території Подільського району.

[16] Джерело відкритих даних : http://ud.org.ua/statti/299-malomobilni-grupi-naselennya-khto-tse

Однією з проблем є відсутність програми розвитку пішохідної мобільності – документи, розглянуті в пункті 1 в більшості орієнтовані на моторизовані види мобільності.

Варто зауважити, що історичний Поділ - дуже привабливий для пішоходів за рахунок точок притягнення і активних фасадів (кафе, магазини, бари), змішаних функцій будівель (офіси, житло, комерція), що в свою чергу забезпечує перехресне використання території району.

Велосипедна мобільність

За даними соціологічних опитувань Київського міжнародного інституту соціології 2015 р. та 2017 р., рівень велосипедизації в м. Києві збільшився з 161 вел./1000 жителів до 184 вел./1000 жителів відповідно. Проте, коефіцієнт велокористування – ймовірність, з якою власник використає велосипед для щоденних кореспонденцій, - залишається меншим 1%.

Основні перешкоди у використанні велосипедного транспорту: небезпечний дорожній рух, не розвинена мережа велосипедних шляхів, недостатність велосипедних парковок, погана інтегрованість велосипедного транспорту з громадським транспортом, відсутність необхідних зручностей на робочих місцях (душ, парковки, роздягальні тощо) стереотипи та культурні обмеження, упереджене мислення, культура автомобілізму. Тим не менше велосипедний транспорт може стати дуже комфортним для подолання відстаней до 7 км за умови створення безпечної і ефективної інфраструктури.

Концепція передбачає, що за умови її впровадження, до 2025 року 5% поїздок будуть відбуватись велосипедним транспортом. А викиди CO_2 зменшаться з 676 до 541 тон/тис мешканців. На першому етапі реалізації Концепції передбачено прокладання велодоріжки Виноградар-Центр, на другому – Куренівка-Центр.

Громадський транспорт

У рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва було проведено аналіз доступності послуг громадського транспорту та проведено оптимізацію мережі громадського транспорту.

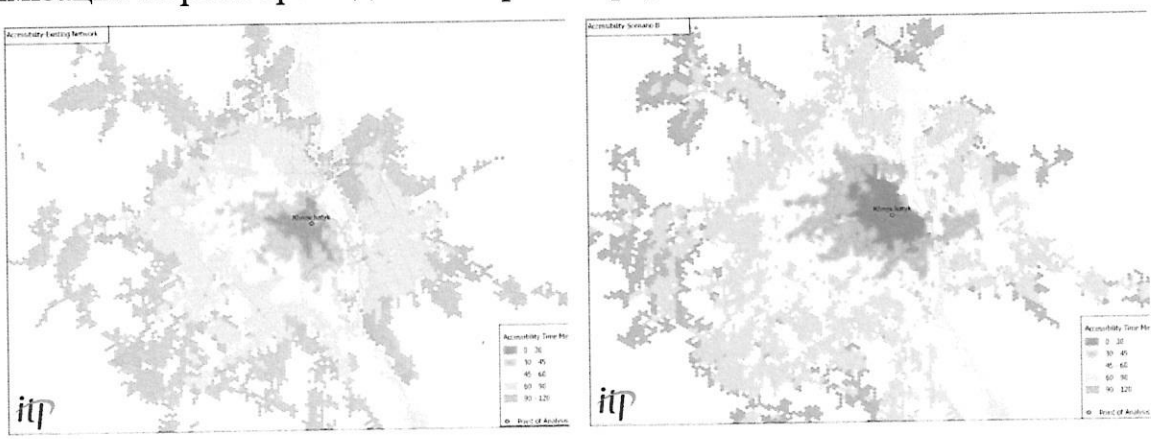

Рис.3.3. Доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації

На Рис. 3.3 зображено доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації. До оптимізації Виноградар та Вітряні гори знаходяться в доступності 60-90 хвилин, Поділ та Воздвиженка в більшості мають доступність 0-45 хвилин. Після оптимізації більша частина Виноградаря має доступність 45-60 хвилин. У короткостроковій перспективі було передбачено створення 16 нових маршрутів та зміну 35 маршрутів, 15 з них проходять в межах Подільського району.

На Рис. 3.4. зображено збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно 7:00. Кольором на схемі позначено на скільки збільшився час проїзду о 8:00 відносно 7:00 у відсотках, товщиною – кількість транспортних засобів на даному перегоні. У ранковий «пік» найбільш завантаженими є вул. Кирилівська, вул. Олени Теліги, Набережно-Хрещатицька, вул. Олени Теліги, Подільський узвіз та вул. Маршала Гречка.

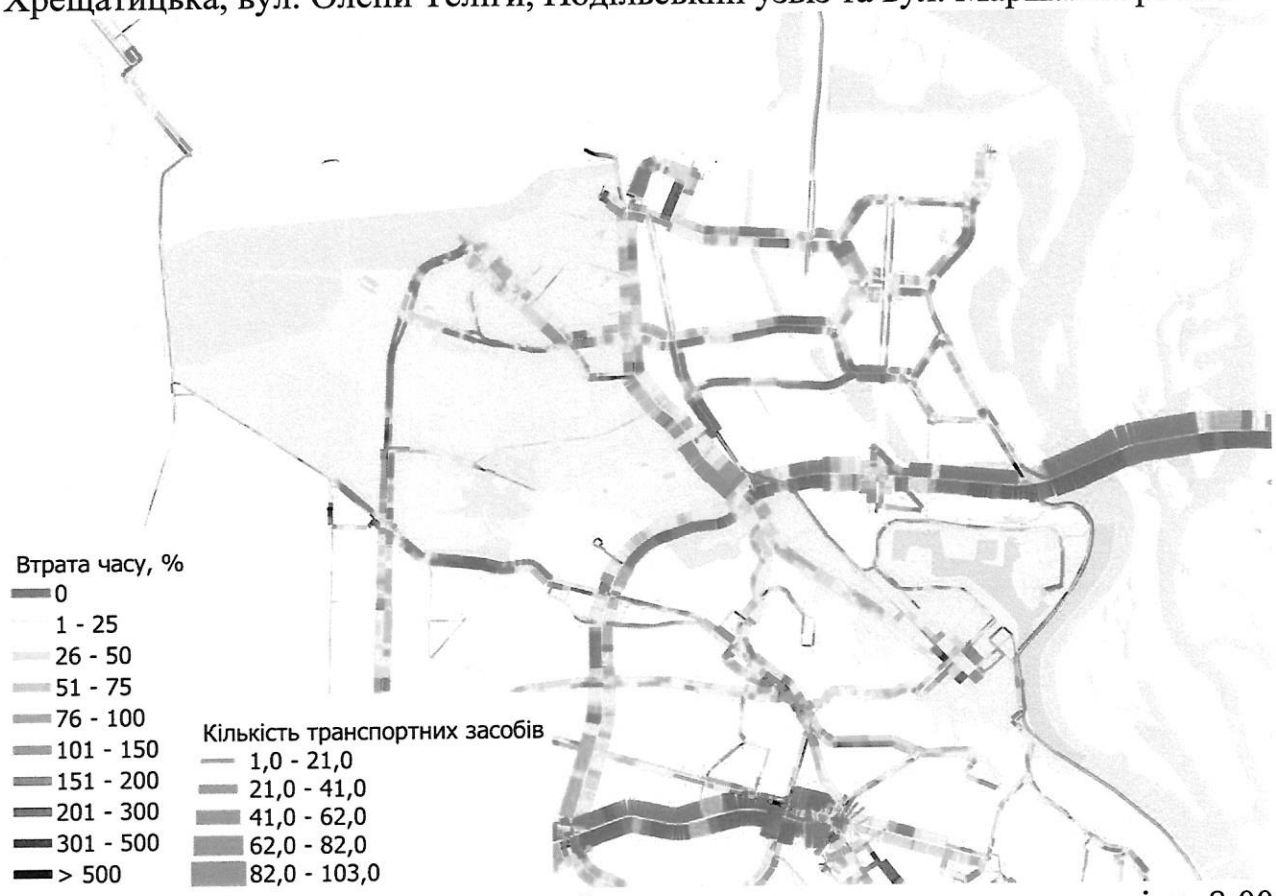

Рис.3.4. Збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно завантаженості доріг о 7:00

Автомобільний транспорт

Найчастіше обирають переміщення на автомобільному транспорті жителі Подільського району м. Києва віком 24-61 роки.

Організація дорожнього руху на території Подільського району м. Києва є автомобілецентричною, що значно погіршує безпеку руху, якість життя в районі, негативно впливає на ефективність роботи громадського транспорту, соціально-економічне життя району, і є причиною заторів. В 2017 році на історичній частині Подолу році було реалізовано проект пішоходизації в

південній частині Подільського району на території від Поштової площі до вулиць Верхній і Нижній вал зі створенням пішохідної зони на вул. Сагайдачного від Контрактової площі до вул. Андріївської, а від вул. Андріївської до Поштової площі. Проте в результаті реалізації проекту загальна транспортна ситуація в районі не поліпшилася.

Паркування

При аналізі забезпеченості території Подільського району м. Києва легальними паркувальними місцями (за даними комунального підприємства «Київтранспарксервіс»), було виявлено, що більше 90% потреби не забезпечено.

Слід зазначити, що місто потребує управління паркувальними просторами, спрямоване на зниження автомобілекористування, адже використання міського простору для паркування автомобілів є найменш ефективним з точки зору землекористування. Місто не може і не повинно забезпечити всіх можливістю пересуватися на автомобілях і безкоштовним паркуванням, це не можливо. А рух в цьому напрямку створює колосальний негативний вплив на економіку міста і навколишнє середовище. Проте офіційні паркувальні місця мають бути створені.

SWOT-аналіз мобільності Подільського району м. Києва

SWOT-аналіз мобільності Подільського району м. Києва був складений із врахуванням звіту першої хвилі громадських обговорень.

Виноградар

Сильні сторони • Значний потенціал до розвитку.	**Слабкі сторони** • Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Перевищення нормативного часу поїздки до центрально-ділового ядра; • Нерівномірне розселення населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі; • Відсутність пішохідної доступності до ліній метро і трамваю.
Можливості • Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Будівництво станцій метро; • Створення інклюзивного простору.	**Загрози** • Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Куренівка, Пріорка, Мостицький, Замковище

Сильні сторони • Доступність до декількох станцій метрополітену; • Значний потенціал до розвитку.	**Слабкі сторони** • Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості	**Загрози**

• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	• Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Поділ, Воздвиженка

Сильні сторони • Квартальна забудова середньої поверховості; • Доступність до всіх видів ГТ; • Близькість до центрально-ділового ядра міста; • Наявність рекреаційних територій; • Значний потенціал до розвитку.	**Слабкі сторони** • Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості • Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	**Загрози** • Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Неефективне включення Подільського мостового переходу в магістральну мережу; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

2.4.2 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

1) Легкорейковий транспорт Троєщина - Поділ - Вокзал

Ціль 6. Гармонія із навколишнім середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту

Один з варіантів швидкісного транспорту для Троєщини як альтернатива важкому метрополітену, найбільш вірогідний. Два варіанти траси:

- через Подільсько-Воскресенський мостовий перехід з виходом на Рибальський міст і вулиці Верхній та Нижній вал;
- через новий міст поруч з Петрівським мостом, далі через Рибальський півострів із виходом через Рибальський міст на вулиці Верхній та Нижній вал.

Далі лінія має пройти по вулицях Верхній та Нижній вал з подальшою інтеграцією із ТПВ на станції метро «Контрактова площа». У перспективі необхідна реконструкція з пріоритезацією трамваю на вулицях Глибочицькій та Дмитрівській до вулиці Старовокзальної.

2) Легкорейковий транспорт Мінський масив (+ Виноградар) - Поділ - Видубичі

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту.

Існує великий відкладений попит на швидкісний трамвай з Мінського масиву та Пріорки на Поділ, який наразі задовольняє підвозка до станції метрополітену «Мінська» – автобус 99, найбільш частий маршрут наземного транспорту в Києві.

Для наближення зупинок до основної забудови необхідно прокласти лінію вглиб Мінського масиву по вулиці Кондратюка або вулиці Маршала Рокосовського. На вулицях Автозаводській і Кирилівській (від Петропавлівської площі до стадіону «Спартак») є виділена під трамвай зона між напрямками руху або збоку дороги. На Плоському і Подолі необхідна часткова пріоритезація – смуга громадського транспорту (+ деліниатори), камери, пріоритет на світлофорах, виділення секцій вулиць лише для громадського транспорту без руху автомобілів (квартали невеликі, тому транспортного колапсу не буде).

Окремо важливо зробити відгалуження від лінії по вул. Автозаводська на проспект Правди до Виноградаря. Лінія має пройти всередині мікрорайону, куди не буде доходити лінії метрополітену після станції «Проспект Правди» – два варіанти:

- проспект Правди – проспект Свободи до проспекту Гонгадзе;
- проспект Правди – проспект Порика до проспекту Свободи або по ньому до проспекту Гонгадзе.

Другий варіант передбачає пересадку на станцію метрополітену «Проспект Правди», проте викривлює трасу лінії, додаючи час у дорозі. У перспективі це може стати частиною сучасної трамвайної лінії до Пуща-Водиці, яка пройде навпростець через ліс до вулиці Міської, а далі за існуючою трасою.

Проект має передбачати у будь-якому разі повну реконструкцію рейкового полотна і закупівлю сучасного багатосекційного рухомого складу. Також для підвищення маршрутної швидкості руху необхідно збільшити відстань між зупинками до понад 500 м. Наприклад, у бік площі Тараса Шевченка ліквідації підлягають зупинки «Вулиця Ярославська», «Вулиця Оболонська», «Фармак», «Куренівський парк» або «Стадіон «Спартак»», «Інститут імені Бакуля», «Вулиця Миколи Гулака».

3) Концепція паркування

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

На Подолі: Зважаючи на негативний вплив запаркованого особистого автотранспорту, необхідно реалізувати політику паркування, спрямовану на зменшення об'ємів паркування в результаті маятникових переміщень. Пропонуємо наступні принципи паркування у цьому районі від Поштової площі до вулиці Оленівської:

- дороге платне паркування з обмеженою кількістю і з чітко визначеними місцями для паркування;
- великі штрафи за порушення правил паркування;
- обмежений час паркування (1-2 години) для відвідувачів або експоненційне зростання вартості паркування за кожну наступну годину;
- спеціальні умови для мешканців району;
- громадські парковки-стоянки мають знаходитися на периферії Подолу. Обмеження часу паркування 4-8 год.;
- приватні парковки мають розміщуватися всередині кварталів на приватній території.

З метою уникнення перепробігів і додаткового трафіку в результаті пошуку паркувальних місць, ціни на паркування повинні бути такими, щоб завжди було вільно до 15%-20% паркувальних місць.

Вулиці з чітко вираженою комерційною та громадською функціями, що мають багато активних фасадів та значний пішохідний потік, а також вулиці з громадським транспортом мають бути без місць паркування.

У житлових масивах: Для основних житлових районів основна мета – звільнити їх від трафіку маятникової міграції та забезпечити місцевих жителів необхідною кількістю паркувальних місць, що конкретно має на увазі наступні принципи:

- визначення місць для паркування вздовж вулиць;
- на основних міських магістральних вулицях перевага віддається смугам руху громадського транспорту та велосмугам/велодоріжкам. Якщо простору достатньо, передбачити місця для паркування;
- паркування вздовж вулиць безкоштовне, але обмежене за часом до 4 год. (для мінімізації маятникового трафіку);
- для місцевих жителів паркування без обмеження за часом;
- створення більш ефективних з точки зору землекористування паркінгів замість гаражів у дворах та гаражних кооперативів.

Суворі правила для нових парковок при новому будівництві. Розмір і вид таких парковок залежить від функції, розташування і доступності громадського транспорту. Заходи забезпеченості можуть бути наступні:

- 1 машиномісце на житлову квартиру;
- 0.2-0.6 машиномісця на робоче місце;
- 1.5-3 машиномісця для покупців на 100 м2 комерції.

4) Трансформація Набережної

Річка Дніпро є важливим соціо-економічним і екологічним ресурсом, тому варто переосмислити вулиці Набережно-Хрещатицька і Набережно-Лугова для перетворення їх з автомобільного швидкісного шосе на вулиці із забезпеченням зв'язку забудови із набережною за допомогою наземних пішохідних переходів. Це, в свою чергу, позитивно вплине на соціально-економічні процеси на Подолі.

Така трансформація передбачатиме заспокоєння трафіку на вулиці задля поліпшення соціальних зв'язків по обидві сторони дороги. Необхідним є озеленення набережної, звуження смуг руху транспорту та використання надлишкової пропускної здатності для всіх учасників руху (автобусні та велосипедні смуги), запровадження суворого швидкісного режиму (див. п. 13). Для порівняння, після такої трансформації провізна спроможність вулиці досягне 101 000 – 109 000 осіб на годину проти 50 000 – 54 000 осіб на годину за наявного стану[17] (див. рис. 5.1).

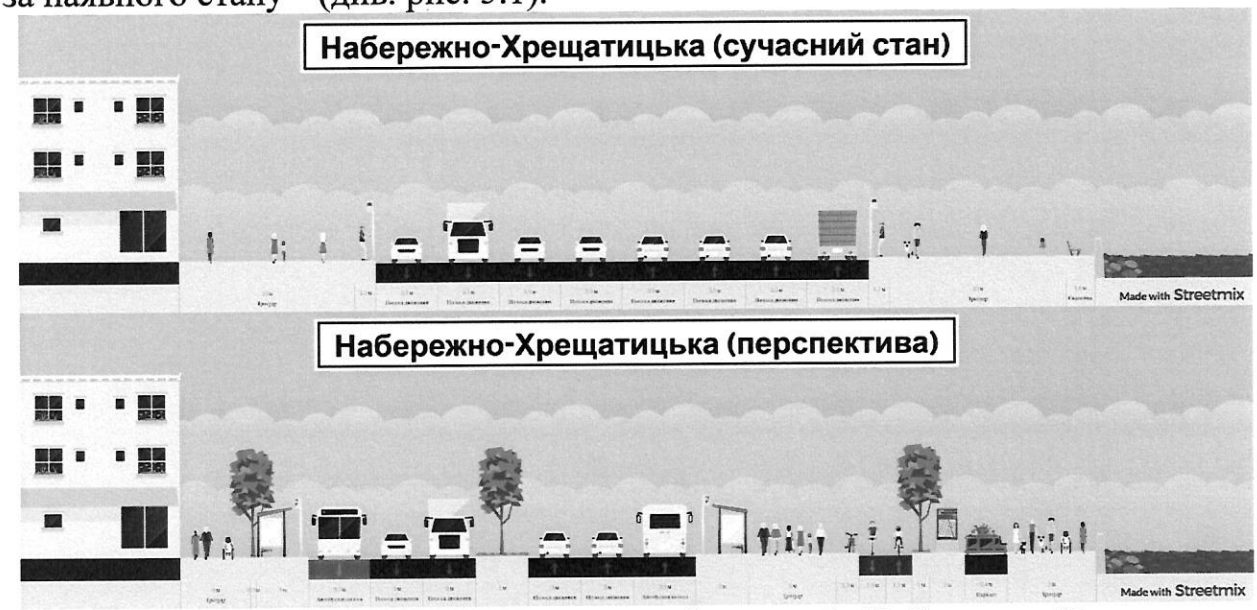

Рис.5.1. Перспектива трансформації вулиці Набережно-Хрещатицька *Розроблено за допомогою сервісу streetmix.net*

4) Регульовані з'їзди з Подільського мостового переходу на вулиці Верхній та Нижній вал з трамваєм

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.4. Моторизований транзитний рух мінімізується, щоб не знищити історичні зв'язки - Сфера дій 7.4.1. Гармонійне включення Подільського мосту;

Необхідно провести міжнародний архітектурно-містобудівний конкурс щодо визначення найменш загрозливого для історичного Подолу та найбільш ефективного щодо перевезення людей варіанту з'їздів з Подільсько-Воскресенського мостового переходу.

Техніко-економічне обґрунтування проекту має бути спрямоване не на збільшення кількості автомобілів та зменшення часу подорожі в них, а на збільшення загальної кількості подорожей на всіх видах транспорту з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедистів і пішоходів.

Багаторівнева розв'язка на з'їзді з Подільсько-Воскресенського мостового переходу на вулиці Верхній та Нижній вал – це можливість

[17] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

додатковим десяткам тисяч автомобілів щодня проїжджати Подолом. Це призведе до серйозних заторів і вкрай негативно вплине на соціально-економічні процеси, якість міського середовища та екологічну ситуацію на Подолі і на вулицях Верхній і Нижній вал, зокрема.

Для обмеження автомобільного трафіку на цей напрямок необхідно створити виділені смуги руху громадського транспорту і завантажити їх для забезпечення мобільності містян. Пропонуємо обмежити автомобільний трафік наступним чином:

- дозувати автомобільний трафік за допомогою інтелектуального світлофорного регулювання та системи інформування водіїв з метою уникнення заторів на Подолі;
- організувати смуги руху громадського транспорту на Подільсько-Воскресенського мостовому переході і активно завантажити, щоб створити більш дешеву і передбачувану альтернативу для користувачів власного автомобільного транспорту;
- організувати трамвайний рух мостом (проект Troieshchyna Rapid Transit від World Bank) для створення додаткової потужної альтернативи автомобільному транспорту;
- спрямувати з'їзд приватних автомобілів на вулицю Набережно-Хрещатицьку і заборонити з'їзд на вулиці Верхній та Нижній вал і транзитний рух територією Подолу і Плоського.

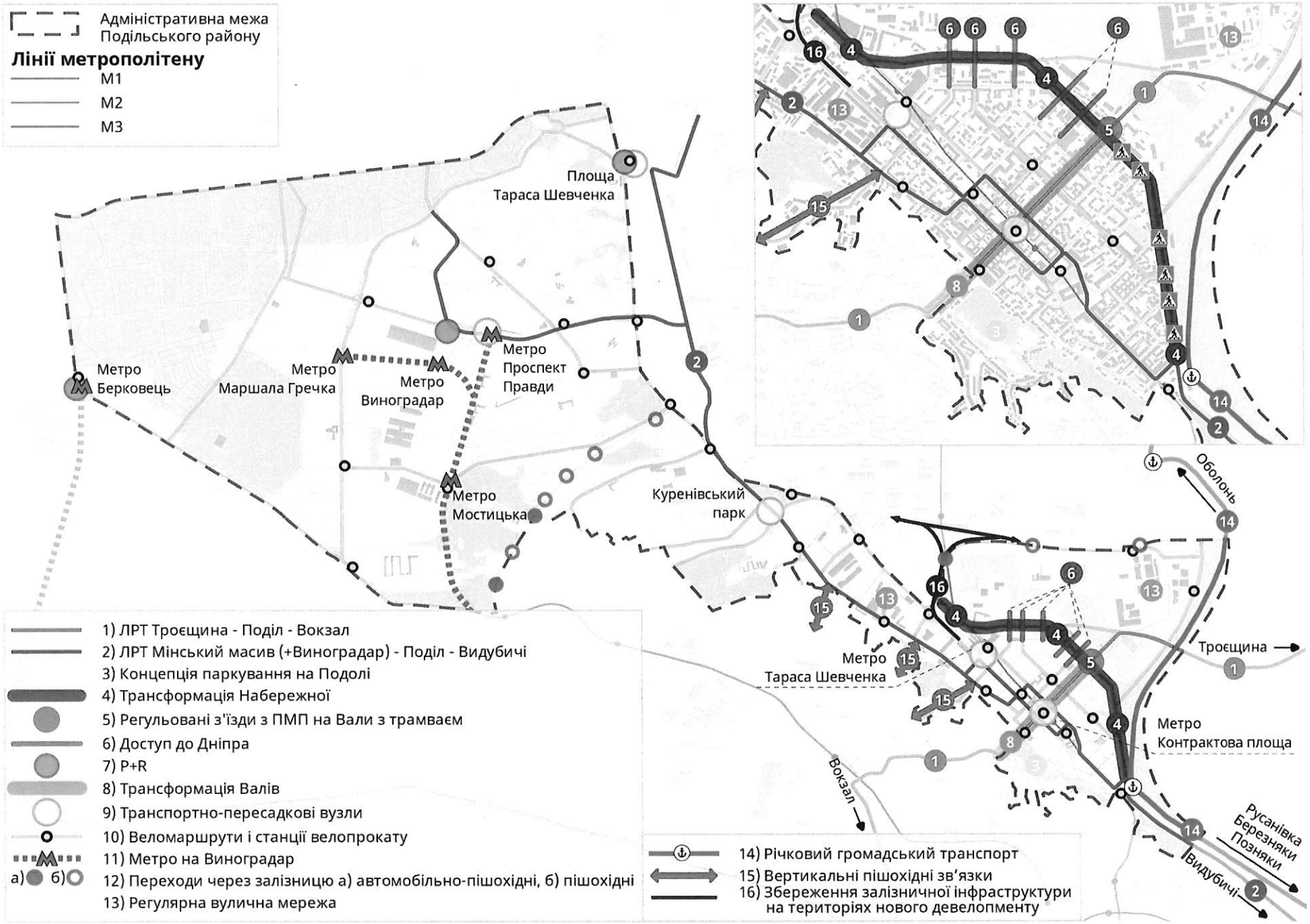

Рис. 5.2. Експертні пропозиції щодо вдосконалення мобільності у Подільському район

Не менш важливо забезпечити на Подільсько-Воскресенського мостовому переході магістральний веломаршрут із безпечною інфраструктурою, а також зручний доступ для пішоходів. Цього можна досягти за рахунок коригування проекту із звуженням смуг руху автомобілів з 3,75 м до 3 м і смуги громадського транспорту до 3,5 м.

6) Доступ до р. Дніпро

Новий Поділ вздовж вулиці Набережно-Хрещатицької повинен мати безпосередній доступ до Старого Подолу, з яким він межує. Мається на увазі наявність наскрізних проїздів з вулиць Старого Подолу через перехрестя з вулицею Набережно-Хрещатицькою та наявність наземних пішохідних переходів. Це покликано зменшити перепробіги транспорту та перетворити вул. Набережно-Хрещатицьку з шосе на вулицю, на якій можна влаштувати бульвар (адже у цій частині району є крайній дефіцит зелених зон). Водночас, основний потік з Набережного шосе йтиме на Гаванський міст, що дозволяє зменшити ширину проїжджої частини на вул. Набережно-Хрещатицькій.

7) P+R: Площа Тараса Шевченка, станція метрополітену «Проспект Правди», станція метрополітену «Берковець»

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

У проект Генерального плану міста Києва до 2025 року закладена схема перехоплюючих парковок, де Подільському району м. Києва виділено лише один такий пункт біля ТРЦ «Lavina Mall», поруч з перспективною станцією метрополітену «Берковець». Проте, після відкриття першої черги метрополітену на Виноградар з'явиться попит на таку інфраструктуру біля кінцевої станції метрополітену «Проспект Правди». Також важливо за умови модернізації трамвайної лінії Поділ – Площа Тараса Шевченка у легкорейковий транспорт, передбачити на останній зупинці перехоплюючу парковку для мешканців півночі та північного заходу київської агломерації, тим більше, що біля площі наразі закінчується київська окружна дорога.

8) Трансформація вулиць Верхній та Нижній вал

Важливими завданням є пріоритезація громадського транспорту, забезпечення зручної велосипедної та пішохідної інфраструктури, обмеження автомобільного руху (особливо транзитного).

При цьому постає питання про транзитний рух по вулицям Верхній та Нижній вал. Варто розглянути варіанти щодо реорганізації руху за двома частинами вулиць: від вул. Набережно-Хрещатицької до вул. Межигірської та від вул. Глибочицької до вул. Костянтинівської. Так, щодо східної частини вулиць Верхній та Нижній вал розглянуті наступні варіанти:

1. транзитний автомобільний трафік;
2. дозвіл на в'їзд лише громадському транспорту та екстреним службам;

3. організація автомобільного руху лише в бік мосту (з організацією руху лише громадського транспорту по вул. Нижній Вал).

Для західної частини розглянуті такі варіанти:

1. транзитний автомобільний трафік;
2. дозвіл транзитного руху лише з вул. Костянтинівська на вул. Нижній Вал (із забороною руху між вулицями Костянтинівська та Межигірська) і з вул. Верхній Вал на вул. Межигірська;
3. аналогічно до варіанту 2, проте рух із вул. Верхній Вал на вул. Межигірська через вулиці Костянтинівська і Хорива.

Обирати варіант необхідно на основі техніко-економічного обґрунтування, що має бути спрямоване на збільшення загальної кількості подорожей з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедного і пішохідного руху. Автомобільний транспорт повинен мати мінімальний пріоритет.

У свою чергу, між вул. Костянтинівська та вул. Межигірська пропонується організувати транспортно-пересадковий комплекс (див. рис. 5.4), який включатиме метрополітен, трамвай, автобус, а також розвинену пішохідну та велосипедну інфраструктуру. На цій ділянці вулиць Верхній та Нижній вал варто закрити рух особистого автотранспорту.

Нинішня провізна спроможність вулиць Нижній вал і Верхній вал на відрізку між вул. Костянтинівська та вул. Межигірська складає 62 000 – 66 000 осіб на годину. За умови збереження транзитного руху автомобілів і організації пріоритетного проїзду для громадського транспорту та велоінфраструктури, цей показник має збільшитися до 118 000 – 130 000 осіб на годину. А у разі заборони транзитного руху автотранспорту та повного пріоритету громадського транспорту провізна спроможність досягне 122 000 – 138 000 осіб на годину[18] (див. рис. 5.4).

9) Транспортно-пересадкові вузли (ТПВ)

Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.2. Публічна транспортна система оптимізована - Сфера дій Зручні транспортно-пересадкові вузли.

Необхідне облаштування існуючих та перспективних транспортно-пересадкових вузлів у комплекси для зручного здійснення пересадок між різними видами транспорту та використання супутньої інфраструктури.

Станція метрополітену «Контрактова площа», станція метрополітену «Тараса Шевченка», Куренівський парк (перетин вулиць Теліги і Кирилівської), площа Тараса Шевченка, станція метрополітену «Проспект Правди». Проектом «Сталий розвиток міського транспорту Києва» (SUTP) були визначені основні заходи для поліпшення транспортно-пересадкових вузлів:

1. удосконалене планування, організація і сполучення зупинок транзитного транспорту;
2. переміщення зупинок автобусів, трамваїв і тролейбусів ближче до входів у станції метрополітену;

---

[18] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

3. створення спеціалізованих місць стоянки транспортних засобів та зручностей для водіїв (наприклад, туалетів);

4. поліпшення системи навігації, карт маршрутів і прилеглої території та інформації про розклад руху у режимі реального часу для пасажирів;

5. створення автобусних смуг у місцях під'їзду до транспортних розв'язок і виїзду з них для забезпечення відповідності тривалості рейсів розкладу;

6. поліпшення пішохідних шляхів і доріжок на розв'язках за рахунок демонтажу малих архітектурних форм, а також поліпшення/додавання пішохідних мостів, підземних і пішохідних переходів;

7. підвищення рівня безпеки пішоходів, включаючи створення чітких переходів із хорошим кутом огляду прилеглої території, добре освітленими вночі, широкими тротуарами для безпечного руху пішоходів (принаймні 3 м завширшки), без зайвих структурних елементів;

8. підвищення рівня безпеки пасажирів, включаючи створення зон очікування з прозорих матеріалів без внутрішніх перегородок;

9. заборона паркувань на вулицях і тротуарах навколо зупинок транзитного транспорту.

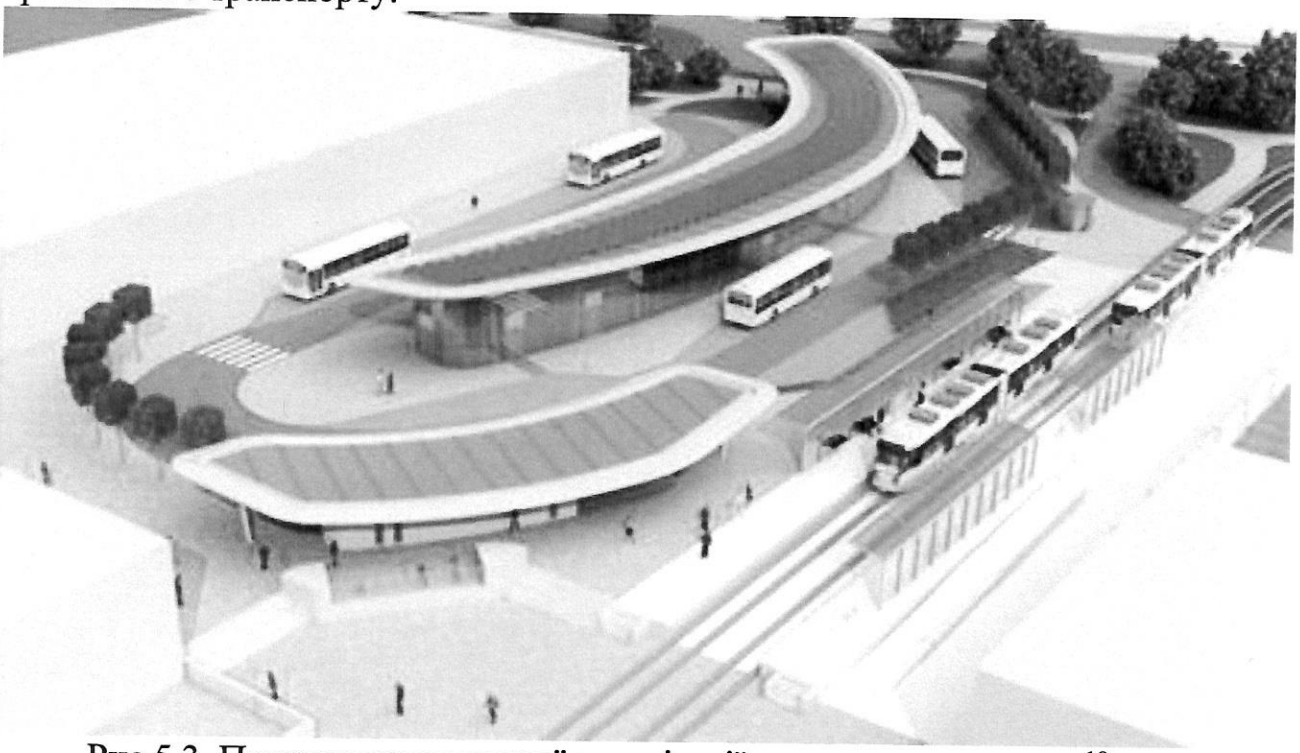

Рис.5.3. Приклад комплексної організації транспортного вузла[19]

[19] Джерело: Transport for Greater Manchester (TFGM), Транспортний вузол Візеншо, Манчестер, Велика Британія